

№ 42 (251) 15 кастрычніка 2001 г.

НАША НІВА

Заснаваная ў 1906. Адноўленая ў 1991. Выходзіць у панядзелкі

ПЕРШАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЭТА

Беларусь ня ў Радзе Бясыпекі

Зь пяці спробаў за 32 гады — чатыры няудалыя

Наш сярэднезў-
рапейскі рэгіён у
Радзе Бясыпекі мі-
нульня два гады
прадстаўляла Україна. Беларусь хаце-
ла абрацца ёй на
зъмену, але прайг-
рала на выбараах
Баўгарыі, якая на-
брала ўдвай больш
галасоў.

Упершыню Беларусь паспраба-
вала трапіць у Раду Бясыпекі ў
1969 г., але беспасыпхова. То са-
мае паўтарылася ў 71-м. Толькі ў
1973 г., пасля інтэнсіўнай пад-
рыхтоўкі (прадстаўнік БССР

Віталь Сымрноў
асабіст сустра-
каўся з Джорджам
Бушам-старэй-
шым, тагачасным
паслом Амэрыкі ў
ААН, пераконва-
у значнасці Бела-
русы для съвету,
нагадваў пра люд-
зкія страты ў дру-
гой сусьветнай

войне), Беларусь была абраная ў
Раду Бясыпекі. За яе прагаласа-
валі 118 са 124 прысутных. У вы-
ніку мы на працягу двух гадоў ба-
ранілі віетнамцу, намібійцу, ту-
быльца Паўднёвой Радэзіі ды
астрavoў Мікрэнзіі...

У 1995-м ужо Рэспубліка Беларусь ізноў паспрабавала трапіць у
Раду Бясыпекі, але прайграла
Чэхіі. Цяпер вось — Баўгарыі. Як і за БССРаўскім часам, дзве пер-
шыя спробы — няудалыя. Відаць,
ня дужа аўтарытэтная пакуль
наша дзяржава ў съвеце.

Сяргей Рак

Рада Бясыпекі ААН складаецца
з 5 стальных сяброў — Вялікай Бры-
таніі, ЗША, Кітаю, Pacei і Фран-
цыі — і 10 часовых, што абіраю-
ца ад розных рэгіёнаў съвету на
два гады. На сёньняшні дзень гэ-
та Ірландыя, Бангладаш, Ямайка,
Малі, Туніс, Калюмбія, Маўрыкі,
Нарвегія, Сынгапур, Украіна.

На выхад "Нашай Нівы" ахвяравала Raica Жук-Грышкевіч
з Таронта (Канада).

ГАЗЭТА ТВАЁЙ ДУШЫ

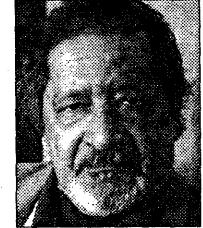
ІГАР САРОКІН,
психатрапэт.
Менскі чытак
"НН" з 1991 г.

Падпіска
на месяц
каштуе
929
рублёў

Для менчукоў падпіска на шапік "Белсаюздруку" — 760 рублёў

ДЫК ПАДПІСВАЙСЯ!

Эсэ новага нобэлеўскага
ляўрэата Відыядхара
Сураджпрасада Найпала "Наша
сусьветная цывілізацыя",
а таксама

ЎСЁ АБ ПРЭМІЯХ НОБЭЛЯ

Тэма нумару. Старонкі 6—7.

ПАДПІСНЫ ІНДЭКС 6312

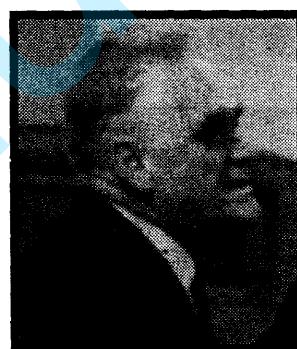

Сёстры Філістовіча

Старонка 7.

Максім Лужанін

1909—2001

Максім Лужанін
(Аляксандар Ка-
ратай) памёр у ноч
на 13 кастрычніка,
не дажыўши трох
тыдняў да 92-
годзьдзя. Вестка
пра яго смерць не
была нечаканай: Аляксандар Ам-
брасавіч доўга хвар-
рэў. Але тым, хто
ведаў яго асабісту,
сустракаўся з ім
апошняя гады, ня
верыцца, што гэтага чалавека
больш няма, — так многа адышло
разам з ім. Шкада, што ён ужо
не раскажа никому пра ўбачанае і
перажытае.

У 1925 г. юнага паэта Максіма
Лужаніна прынялі ў "Маладняк",
за год ён стаў сябрам "Узвышша"
— прыгожы маладзён у капелю-
шы, гарнітуры, зь люлькай у зу-
бах, падобны да Маякоўскага. Не-
фармал. У 1933 г. Лужаніна
арыштавалі і асудзілі на два гады
высылкі.

Гады рэпрэсіяў былі пеклам,
прайшоўшы якое, чалавек ня мог
застацца ранейшим. Каго там
змушалі выконваць якія ролі, што
праўда, а што мана ў тых чутках,
якія заўсёды цягнуцца за крывавымі
падзеямі, — ніхто ўжо дакладна
сказаць ня можа. Ва ўсякім выпадку,
браць на сябе ролю судзьдзі таму, хто ня быў съед-
кам, не выпадае.

У Сібір з Максімам Лужанінам
паехала ягоная жонка, Яўгенія
Пфляўмбаўм, цудоўная паэтэса.
У першы раз у кватару Лужанін-
ых звідам на парк Горкага я
патрапіла, ідуучы не да гаспадара,
а да яе, паэткі, якую "раптам" на
печатку 90-х мінулага стагодзь-
дзя адкрылі для сябе аматары
паэзіі. Паэтка Пфляўмбаўм пра-
жыла ў цені мужа-паэта. Толькі
пад канец жыцця, калі яна ўжо
хварэла, пачалі выходзіць ейныя
зборнікі. Пасля съмерці жонкі
Максім Лужанін узыўся разъ-
біраць яе архіў, складаць новую

кніжку вершаў —
Пфляўмбаўм піса-
ла ўсё жыцьцё, не
прызначаючы тво-
раў да друку. Яшчэ Лужанін хা-
цеў, каб прагучала,
што Яўгенія Пфляўмбаўм —
аўтарка перакла-
даў многіх твораў
сусьветнай кля-
сыкі, пераклады-
кам якіх значыцца
ён. Так сталаася, бо

яму, сябру Саюзу пісьменнікаў,
плацілі большыя ганары, чым
ёй, хатнія гаспадыні. Ёсьць

складзены Лужаніним пералік

гэтых твораў.

Перад вайной Максім Лужанін з
жонкай некалькі гадоў жылі ў
Маскве. Потым ён быў прызваны
на фронт, удзельнічаў у Сталін-
градзкай бітве, быў кантужаны...
Пасля вайны — сакратарства ў
Якуба Коласа, рэдактарства на
"Беларусьфільме". У часе працы

на ХХII сесіі Генэральнай асамблеі

ААН Максім Лужанін перанес

інфаркт, залечаны ў амэрыкан-

кай клініцы. Таму ягоная кніга пра

амэрыканскі побыт мела назу

"Рэпартаж з рубром на сэрцы".

Згадаючы шматтамовы збор

сваіх твораў, Максім Лужанін ня

раз са скрухай казаў, што хацеў

бы адабраць з яго вершаў на та-

ненікую кніжачку, адкінуўшы

напісане "на патрабу часу".

Максім Лужанін умёў адчуваць

слова, меў паэтычны слыхі. Да

апошняга пісаў, на 91-м годзе

жыцьця пераклаў "Чорнага чала-

века" Ясеніна.

Лужанін з Пфляўмбаўм ня мелі

дзяцей. Іхня аздіна дачка па-

мерла маладой ад раку. Апошняя

гады паэта даглядала ўнучка яго-

нага расстралянага сябра Тодара

Кляшторнага.

Са съмерцю Максіма Лужаніна

парвалася ці не апошняя жывая

сувязь з пасыярэвалоцыйным

пакаленнем.

Людміла Рублеўская

Пазаўчора ў Таронта адбыўся
38-ы з'езд беларусаў Канады. На
парадку дня была выпрацоўка
плюні працы на два гады.

Зтуртаванье Беларусаў Канады

было заснаванае ў 1948 г. тамсама

у Таронта на сходзе беларускіх

актывістаў. Цяпер суполкі ЗБК

ёсць у Манрэалі, Садбуры, Га-

мільтане, Вініпегу, Атаве, Ашаве,

Лінданд (канадскім). Беларусы

Канады маюць сваю Інтэрнэт-стар-

онку <http://www.cyberus.ca/~belarus/>

Э.Л.

З'езд беларусаў Канады

Пазаўчора ў Таронта адбыўся
38-ы з'езд беларусаў Канады. На
парадку дня была выпрацоўка
плюні працы на два гады.

Зтуртаванье Беларусаў Канады

было заснаванае ў 1948 г. тамсама

у Таронта на сходзе беларускіх

актывістаў. Цяпер суполкі ЗБК

ёсць у Манрэалі, Садбуры, Га-

мільтане, Вініпегу, Атаве, Ашаве,

Лінданд (канадскім). Беларусы

Канады маюць сваю Інтэрнэт-стар-

онку <http://www.cyberus.ca/~belarus/>

**Навіны
Гаспадарскія**

Зарабілі сем – атрымалі шэсьць

Кіраўніцтва "Балтыкі" патрабуе зменшыць кошт акцыяў бровару "Крыніца" які нібыта, апошнім часам згубіў ранейшыя рынкі і зрабіўся неканкурэнтадольным. Калі беларусы на знойдуться, чым адказаць, "Крыніца" не атрымае абіянных 25 млн. даляраў інвестыцый.

У 17 разоў павялічыліся пасля выбараў запазычанасці па заробках. На Гарадзеншчыне не сплацілі кожны сёмы зароблены за жнівень рубель, на Магілёўшчыне – кожны восьмы, на Берасцейшчыне – кожны дзясяты. Горш за ёсё даводзіцца каласнікам, якія не атрымалі паловы сваіх "даляраў" у экваленце".

Беларусь далучыцца да здабычі каменнага вугалю ў Кемераўскай вобласці Рэспублікі. Плянуецца, што праз пяць гадоў прыбытак ад ягонага продажу складзе пад 800 мільёнаў даляраў у год. Прывытак

падзеляць працарціна выдаткам. Прауда, ва ўсёй Эўропе гэта галіна стратная. Німа гарантый, што Тулеў не выцягае з беларусаў гроши на заведама безнадзейную справу.

Падвышэннем цэнаў на гарэлку плянунца кампансаваць сёлетні дэфіцыт бюджету. Узрасце і падатак на вывоз за мяжу беларускага бэнзіну.

Менскі аўтазавод спыніца прац пару тыдняў, калі Яраслаўскі завод "Аўтадызэль" уздыме цэны на рухавікі на 12–30%, як абіцаў. У такім выпадку МАЗы зробіцца задарагім для расейскага рынку. Запасу рухавікоў на заводзе хапае толькі на 10 даён працы.

75% статутнага фонду ААТ "Слуцкі бровар" хоча набыць маскоўскі камбінат *Очаково*. Цяпер беларускае прадпрыемства мае на рахунку 1 млрд. рублёў (каля 667 тыс. даляраў). Плянава-

ная рэнтабельнасць слуцкіх півараў сёлета мінус 1,5%.

З Новага году бяз мыты ў Польшчу можна будзе ўвозіць толькі паўлітра гарэлкі і пачак цыгарэтаў. У польскіх крамах "агнівая вада" каштуе ўдвай больш, чым прывезеная кантрабандай з Беларусі і Украіны, з-за чаго польскі бюджет губляе 3 мільярды злотых штогод. Пакуль што палікі дазваляюць увозіць дзівые пляшки гарэлкі і 20 пачак цыгарэтаў.

Сёлета імпорт збожжа ў Беларусь зменшыцца толькі на 25%. Ужо пачалі шукаць, дзе танкней можна набыць патрэбныя 300 тыс. т харчовых пісаніц для булак і макарон. Самыя выгадныя цэны працягнуць Украіна і Кубань.

За час жніва камэрцыйныя банкі Беларусі страцілі каля 7% свайго капіталу. Нацбанк папярэдзіў, што тыя банкі, якія да 1 студзеня будуть мець статутны фонд меншы за 10 млн. зўра, страцяць ліцензіі. Пакуль гэта не пагражае хіба што "Беларусбанку", "Пріорбанку", "Белаграпрамбанку", "Белзньешканамбанку" ды "Белівестбанку" (былому "Белбізэнбанку").

Сяргак Іваноўскі

Цукровая вайна

Украіна абмежавала ўвоз беларускага цукру на сваю тэрыторыю. Дагэтуль на украінскім рынку было реалізавана каля 150 тыс. тонаў гэтага прадукту. У Беларусі тона цукру каштуе пад 300 даляраў, а ва Украіне – больш за 400. Натуральная, спажывцы аддавалі перавагу танкнейшаму – беларускаму, і гэта адбівалася на эканоміцы Украіны.

Цукровы бізнес цяпер вельмі выгадны ў Беларусі. Штогод краіна спажывае каля 350 тысяч тонаў цукру. Імпартуюцца значна больш. Галоўны пастаўшчык – фірма кіраўніцтва справаў презыдэнта "Белая Русь", якой дзяржава стварае льготны падатковы і мытны рэжым. Сёлета Лукашэнка даручыў ёй імпартаваць 200 тысяч тонаў цукру-сырцу.

С.І.

Прыборка Кальварый

Напярэдадні Дзядоў грамадзкі камітэт "Кальварый" ў моладзевы рух "Эўрапейскі Шлях" запрашаюць на ўборку менскіх Кальварыйскіх могілак. Памочнікі чакаюць 20 кастрычніка а 14-й лістападзе Кальварый. З сабой каб быў рыштунак.

Вусёй краіны Кошт бясплатнага праезду

Страты Віцебскага аддзялення Беларускай чыгункі за верасень, калі студэнты ВНУ мелі права бясплатнага праезду на прыгарадных і пасажырскіх цягніках, складлі 81049 тыс. рублёў (пад 54 тыс. даляраў). Вызваленне ад аплаты мытававалася тым, што студэнты будзіць дапамагаць сваякам па гаспадарцы. Аднак найчасцей яны ўзімлі якраз-такі ў Менск. А многія цягнікі ўвогуле хадзілі пустыя, бо навучэнцы бралі адразу некалькі квіткоў — на выбар.

Беларусы – найлепшыя снайпэры

У Мар'інай Горцы, на тэрыторыі брыгады спэцыяльнага прызначэння, прападоўлілі спаборніцтвы снайпэраў. Узялі ўдзел 19 камандаў з Беларусі, Польшчы, Рэспублікі Украіны, Чехіі. Надаўна на аналагічным снайпэрскім чэмпіянате ў Рэспубліцы першое месца ўзяла каманда "Алмазу", спэцпрадзядзялення МУС Беларусі па барацьбе з тэрарызмам. "Крапавым барэтом" падаравалі аўтамабіль "Жыгулі".

Магілёўскія арсэналы

За 10 дзён аперацыі "Арсонал", якая праводзілася на тэрыторыі Магілёўскай вобласці ў сувязі з тэрактамі ў ЗША, было канфіскавана 47 адзінак агністрэльнай зброі, 100 грамам трацилу і 33 электротранатары. 108 чалавек прыцягнуты да адказнасці з іх пляцёра — да крымінальнай. Усяго за 9 месецяў 2001 г. на Магілёўшчыне канфіскавана 380 адзінак агністрэльнай зброі, больш за 3 кг выбухоўкі. Толькі 93 адзінкі зброі былі зданыя добраахвотна.

Злавілі

псэўдадыпляматы

У Магілёве разъбіраюць справу славака Паўла Мукеры, які называў сябе прадстаўніком дыпламатычнай місіі і, абяzuючы мясцовым жыхарамі працу ў Славакіі, браў гроши "на афармленне неабходных дакументаў". Такая паслуга каштавала ад 35 да 70 даляраў. Апрача таго, славак пазычыў значныя сумы.

Паводле БелаПАН

Героіка ў буднях

На Чэркашчыне толькі 9 з 29 жанчын, што маюць па 5 і болей дзяцей, узнагароджаны орднам Маці і карыстаюцца адпаведнымі льготамі.

Астатнія прэтэндэнткі пазбаўленыя прывлечыў у сувязі з непрыстойнымі паводзінамі – злоножжаніем моцнімі напоямі, абыякавасцю, а часам і жорсткасцю да ўласных дзяцей.

Андрэй Кузьмін, Крычаў

КОШТЫ

на платныя прыватныя
абвесткі (для прыватных
асобаў, на старонку 12):

— да 20 словаў (тексты модуль) — 113 руб.

— звыш 20 словаў (тексты модуль) — 143 руб.

— аформленая абвестка — 71 руб. за кв.см.

— аформленая абвестка — памерам больш за 24 кв.см. з улікам кошту арыгінал-макету — ад 94 руб. за 1 кв.см. Абвесткі палітычнага характару і ад грамадзкіх арганізацій аплачваюцца паводле рэкламных расценак для камэрційных абвестак.

Каб замовіць платную прыватную абвестку, трэба пералічыць гроши праз пошту пераводам на разыківкі раухнік УНП 101115521, радакцыі газеты "Наша Ніва", Менск, вул. Калектарная 20-а, п. 2-а. Р/р 3012213050010, Ленінскія аддз. ААТ "Белбізэнбанк" Менск, код 763.

На зваротны баку бланку паштовага пераводу ў сектары "Для пісьмовых паведамленняў" запісваецца дакладна і чытаўна тэкст абвесткі, телефон для сувязі і абавязкова дадаецца сказ: "За рэкламныя паслугі".

Драпежная фотамадэль

Год таму адзін чалавек з Наваполацку знайшоў у лесе паражана каршуну і прынёс яго дахаты. Птушка неўзабаве ачуяла і зноў вярнулася на волю. Аднак каршун так прызычыўся да людзей, што праз нейкі час сам прылічыў у горад і пасяліўся на лоджыі сям'і Шыдлоўскіх. У дадатак да гарадзкой кватэры, каршун хутка займеў яшчэ і добрую працу: знаёмыя пачалі зьвяртацца да Тацяня Шыдлоўскай, якая працуе фатографам у наваполацкім фотаатэлье, з просьбай сфатаграфавацца з прыгожай птушкай. Незвычайнай работнікі спадабаўся і кіраўніцтву атэлье, бо кліентаў у ім значна паболела.

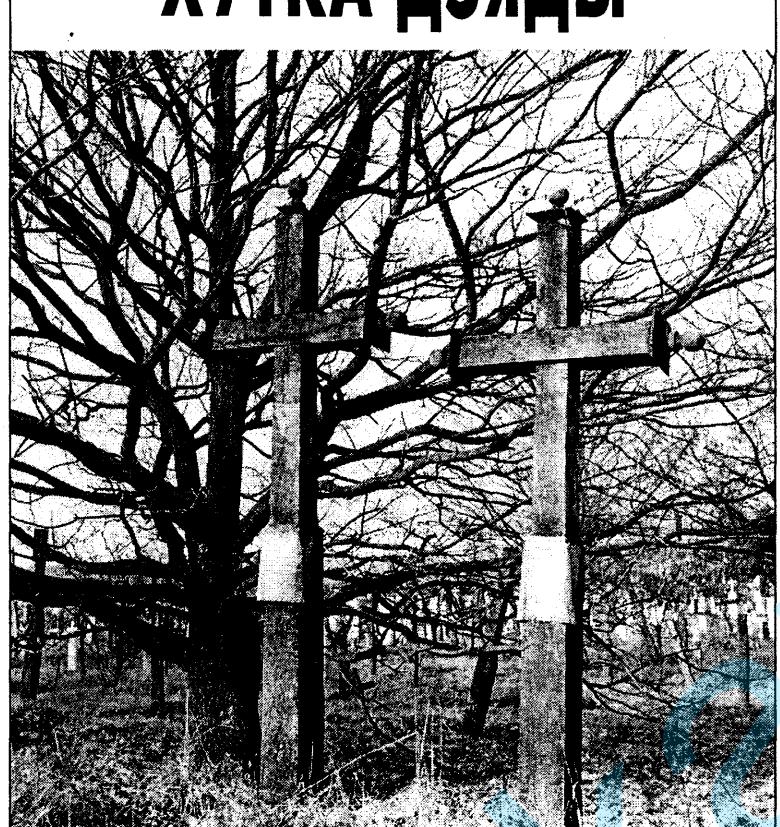
Васіль Кроква, Полацак

Ах, які быў "аўганец"!

Суд, што днімі адбываўся ў Кобрыні, высыветлі факты, якія прымусілі аслунияце ўсю Пружану: Павал Юзафовіч, старшыня раённае арганізацыі воінаў-аўганацоў, насамрэч у 1987 г. служыў кухарам у Бутарычыне.

У якасці кампэнсацыі ліпавы "аўганец" перадаў райвыканкаму атрыманую незаконную чатыры гады таму кватэру. Прадстаўнікі "вэртыкали" адразу ж адмовіліся ад грамадзянскага пазову, і Юзафовіч, якому "свяціла" ад 7 да 15 гадоў з канфіскацыяй... быў адпушчаны.

Аляксандар Горбач, Івацэвічы

НЕ ЗАБУДЗЬЦЕСЯ
прыбраць магілы сваіх,
а таксама тых, да каго німа каму прыйсьці

Спорт

Канец футбольнага сезона

Атрымалася тое, што атрымалася. Беларуская футбольная зборная стала трэцяй у групе, занялае месца, якога была вартая. Хто глядзеў па тэлевізіі матч, які адбыўся ў Валі, на скажа, што магло быць інайчай. Даўнавата не даводзілася бачыць каманду настолькі адмабілізаваную, якія валіцы. Каментатар Навіцкі ўбачыў у гэтым "кіеўскі сълед", але... гэта праблема тых, хто мысліць падобнымі чынам. Мы з гэтым нічога ня зробім.

Калі ўлічыць, што ў Эўропе было дзесяць адборачных груп, ды наша месца ў агульнаэўрапейскім заліку — ад 19-га да 27-га. Што ж, такая наша сіла, і з гэтага можна выхадзіць. То, што Малафеев (або, як яго сталі называць, ЭВМ) даў зборнай за такі кароткі тэрмін, можна разглядзіць як над-

будову да таго, што было раней. А каб атрымаць каманду, якой можна быць падараны, трэба змяніць аснову. Так, гэта пакуль што самы ўдалы наш адборачны цыкл, але нават лепшыя гульні рабіліся зьнейкай натугай, "праз не магу".

Яшчэ адно трывожнае назіраньне. Нам больш-менш удаваліся першыя таймы, і зусім правальныя нібы ў другія. Вось як выглядае статыстыка па першых і другіх таймах.

В	Н	П	галы	пункты
I	5	4	1	7—2 19
II	1	4	5	5—9 7

Другі тайм мы выйграли толькі ў хатніх гульнях з Польшчай, дзе супернік даў нам шчырае кажучы, паблажку. А вось каб гульня працягвалася толькі адзін тайм, то мы

надобрали выканайцы стандарту, кшталту Мятліцкага, які ў свой час чамусыці быў амаль не запатрабаваны зборнай. Варта зьвярніць увагу на Сяднёва з "Белшыны".

Прыканцы аб самым прыкрым. Неяк паставіла нашыя камэнтатары дакаціліся да таго, што разартажы пра футбол пачалі рабіць на расейскай мове! Спачатку запрашалі дапамагаць камэнтатаў той ці іншы матч некага са спартовых спэцыялістамі, якія быцца бы на ведаюць беларускі і нібыта

Шматхадовая кампрамэтація апазыўшті

**Заявы Фядуты,
Статкевіча, зъяўленыне
сайту КампраматBY**

10 верасьня, адразу пасля выбараў, расейскі канал НТВ, а за ім і беларускія радыёстанцыя распаўсюдзілі надрукаваны «сέньня» ў амэрыканскай газэце *Christian Science Monitor* артыкул пра марнатаўства беларускай апазыцыі. Яго аўтар Скот Пэтэрсан съязвярджаў, што 24 млн. далараў, выдатковых на патрэбы беларускай дэмакратыі, пайшлі на глум. Чаму такая апэратыўнасць у цытаваныні? Хто яшчэ ў гранках працы артыкула Скота Пэтэрсана ў гэтым на самым папулярным амэрыканскім выданні? (Розыніца ў часе між Москвой і ЗША складае 8 гадзінай). Дапусцім, што артыкул гэтак хутка растыражавалі проста таму, што 10-га ён зъявіўся ў навінах *Yahoo*.

Роўна праз два тыдні, 24 верасьня, *Беларуская газета* надрукавала інтарв'ю з Аляксандрам Фядутам пад красмоўнай назвай «Ужо нассаліся!». «Незалежны аналітык» вінаватаў беларускую апазыцыю ў раскраданыі тыў самых 24 млн. далараў, выдаеленых заходнімі дзяржавамі на падтрымку дэмакратыі ў Беларусі. Фядута такую лічбу вывеў на аснове ўласных падлікаў: «...Можна вырабіць 10 кашулек, але, выбачайце, за сраці ім ўсе незалежныя газеты, сфатографавацца ў іх на прэсавай канфэрэнцыі, каб стварыць у спонсараў бачынасць эфектыўнай працы». Фядута распавядава, не называючы імёну, як кіраўнік беларускай апазыцыі куплялі камфартабельныя кватэры ў Менску. Незалежная прэса, на ягоную думку, не настолків карумпанава, як палітычныя партыі («І калі рэдактары павісці сабе заробак на 100 далараў — гэта не найбольшша злачынства»). Відаць, таму ў ёй і другую свае опусы сам Фядута. Яшчэ меншшая карупцыя, съязвярджае ён, у сферы культуры: на тых памеры ахвяраваныні, каб красыцы.

Пры канцы інтарв'ю Фядута пабяцаў, што, калі будзе пагрозы з боку апазыцыі, ён назаве імёны і канкрэтныя арганізацыі, пра што нібыта ўжо раўјаў з амэрыканскім журнналістам (*Christian Science Monitor?*).

У адказ на гэта Мікола Статкевіч, лідар Народнай Грамады, заяўў, што варта падаць на Фядуту ў суд за дыскрэдытацію дэмакратычнага руху, але прапанаваў стварыць адмысловую камісію для расцьследавання фінансавай дзеяйнасці дэмакратычных арганізацыяў ад 1996 г. За гэта ўхапілася *Беларуская деловая газета*, і 9 кастрычніка надрукавала матэрыял, прысьвечены фінансавым разборкам, а таксама інтарв'ю с Статкевічам. Грамадоўец кляў Фядуту і заклікаў вынесці пытаныне пра 24 мільёны на падтрымку шырокай грамадзянскай кааліцыі. Ен, як і Фядута, папярэдзіў: «Калі нейкія арганізацыі выступіць супраць нашых праплановаў, мы будзем разглядаць гэта як ускосны доказ карумпаванасці кіраўніцтва гэтых арганізацыяў».

Каардынатар «Хартыі, 97» Андрэй Саньнікаў, каментуючы для БДГ выкаваныні Статкевіча і Фядуты, сказаў, што яны граюць на адным палітычным полі («ініцыятыва Статкевіча абсалютна аналігичная заяве Фядуты») і што слова Фядуты — нахабная мана.

Не абышоў увагай гэты скандал і «незалежны сайт *Kompromatby* (www.kompromatby.net), на якім хацелася б спыніцца больш падбязна. Гэты сайт пачаў дзейнічаць 20 жніўня, чамусяць ў 23:25. Кіруе

ім мітычны Константын Калиновскі, які заахвочвае наведнікаў сайту «да-сылаць любы кампраматуючы матэрыял». Маўляў, будзе неадкладна паставлены. Мы даслалі на сайт свой «кампрамат», але пакуль безвынікова. Но таму што па-беларуску? Но ўсе матэрыялы на сایце — па-расейску.

Частка іх перадрукаваная з расейскіх СМИ (Огнёк, Итоги, Эксперт, Новое время, Коммунист.ru і г.д.), але багата і артыкулаў пад псевданімамі (Тэўтонскі, Брат па зброі, Правасудаў, PR-online і інш.). Штодзень на *Kompromatby* зъяўляецца нізка выкryццяў (ахоп ад бэн Ладана да вугліку).

Сайт нібы беларускі — пра гэта мусіць съведчыць літаратуру на назве. Праўда, тое бы стаіць перад кропкай. Г.з.н. зарэгістраваны ён не ў Беларусі. Аднак найбольш увагі нададзе беларускай рачайнасці, палітыкам і ўладзе.

У зъмешчаным на старонцы рэйтынгу самых згадаваных на сайдзе беларускіх палітыкаў, дзеячай, журналістаў першаса месца займае Лукашэнка (22%), ад 4 да 2% у Шэймана, Паўлічэнкі, Домаша, Ганчарыка, Ціцянкі, Віка, Сівакова, Лявонава. Сярод галоўных пастаўшчыкоў кампрамату на першы месцы нейкі Герасімаў з 5%, ад 1 да 3% маюць Фядута, Васкрасенскі, «Хартыя, 97», БДГ, Міхаіл Падаляк, Тамара Віньнікава. Васкрасенскі працаўваў сёлета разам з Фядутам у групе Сініцына. Падаляк вядомы правакацыйнымі артыкуламі ў *Беларускай газете*. Беларусафільскіх матэрыялаў ў наўгародзе ніяма ніводнага.

Пераважная колькасць аўтарскіх матэрыялаў, прысьвечаных съвятыні ў Беларусі, напісаныя фармальна з «дэмакратычных» пазыцыяў, крытыкуюць існы рэжым і тым самым мусіць выклікаць давер.

Вось 12 кастрычніка зъявіўся аглядны артыкул «Як зрабіць чалавеку добра?», падпісаны Agorby. Аўтар апісвае сέньняшнє становішча Беларусі, усімі сіламі падкрэсліваючы, што яму вельмі балючы з Радзімі. Якіх толькі элітэтаў ён дзеялі гэта гэта не ўжывае! Называе Беларусь балотнай дзяржавай, якую прэзыдэнт-цемрашал «Сашка» ператварыў у вілікі калгас, і вялікім балотам Александрыя, дзе эканоміка забкрутаўала, а людзі зьнікаюць сарад дні. У артыкуле шмат памылак, якіх беларускі журналіст не зрабіў бы.

«Крыўдна, — піша аўтар, — што жыву ў вілікім прыдуркаватым калгасе з шалёнім брыгадзірам з шклоўскіх «Нью-Басюкоў». У павятовым горадзе Магілёве былі размешчаны 600 машынай «калагасыні», 300 машынай з Менску, і 100 — «збоку». Усе гатэлі на чатыры дні ператварыліся ў патыхаючыя перагарам, ахоўваныя АМОНам бардэлі. Забудыгы ад улады атрымалі выпіку і падарункі, а бюджэтнікам на вымінцылі заробак, бо ўсе сродкі пайшлі на дажынкі!» Во такі кампрамат.

Беларускай ж апазыцыі, на думку Agorby, уяўляе сабой кволае стварэнні, і яе можна бязь цяжкасціяў перамагы: «Прапаганда съязвярджае: «Лукашэнка — тата родны, а апазыцыя — недабіткі», і падсювае ў якасці апазыцыі Зянона Пазнянка, Шушкевіча і іншую нацысцкую ці прапольскую настроеную нечысць, якая ахоплі

івае невялікую колькасць насельніцтва, прычым пераважна гэта Гарадзенская вобласць».

Ёсць і іншыя матэрыялы, у якіх бесьціца Лукашэнка. Прыкладам, артыкул пра падабенства Гітлера і Лукашэнкі («Сындром А.Г.», з gerundiy56.chat.ru). Там супастаўляючы два героі (адзін з альпійскіх лугоў Аўстрый, другі — з лукавінай Шклоўшчыны), прычым іхныя імёны не называюцца, толькі ініцыялы — А.Г. Натуральна, што больш увагі надаеца А.Г. са Шклоўшчыны. Ягоная біяграфія вypісаная надзвычай агрэсіўна і абразльва.

З іншага боку, В.Цхведзін піша пра «нормальнасць» беларускай эканомікі, з заробкамі большымі, чым ва Украіне, пэнсіямі і таннымі камунальнымі паслугамі. «Тожа беларус» PR-online піша пра Беларусь як пра бастыён супраць NATO на заходніх межах Расеі, адпаведна, цікаўшаць ЗША да працэсаў у Распубліцы: «Актыўнае спачуванье беларускай апазыцыі і ўсялікае інфармацинае спачуванье ёй — вось ейная (Амэрыкі) тактыка». Андрэй Багдановіч з «Экспрету» піша пра нямогласць і бесправадырства беларусаў апазыцыі.

Увогуле, сярод навалы разнародных матэрыялаў прадуманасцю вылучаючы толькі тыя, у якіх *Kompromatby* вылівае цбрэы гразі на апазыцыю. Пачалося гэта ад канца жніўня, калі выбарчая кампанія выйшла на фініш. 6 верасьня, перад самымі выбарамі, зъявіўся кампрамат на Васіля Лявонава, якога вінавацілі ў колішніх сувязях з Валер'ем Ткачовым, што «замаўляў» крымінальныя забойствы ў Магілёве. Дзеля пераканальнасці падаваліся матэрыялы крымінальнае справы, у якой фігуруе імя Лявонава.

Перад інтарв'ю Фядуты — 21 верасьня — на сайт прыйшоў «ананімны ліст» з інфармаций, што кіраўнікі БНФ (Вячорка, Хадыка, Бяляцкі) скралі 400 тыс. дзяляр, накупілі маёмы, а цяпер запалюхаюць съведкаў, каб схаваць фінансавыя злоджыўнані ў адрамадакасці: «...У штаб-кватэрну БНФ прыбываюць прадстаўнікі рэгіональных структур Фронту, якія просяць выдаць ім грочы для разылкі з людзімі, што былі за-дзеяйнічаны ў выбарчай кампаніі, і пасутнасці, працаўвалі ў крэдытах. Аднак ім зъяўляюць пра адсутнасць фінансаў».

Іншы ананімны матэрыял распавядае пра фінансавыя махінацыі Багдановіча і Чыгіра, калі адзін быў старшынём Нацбанку, а другі — Аграбанку. Яны нібыта выдзялялі шматмільённыя крэдity кіраўнічымі фінансавай кампаніі «Фіко» Натальлі Шаўко, а тая ўжо фінансавала АГП і БНФ. Аднак ж новая ўлада зацікаўлілася ўнайнай дзеяйнасцю і распачала съедзтва, «...съледчыя дзеяньні з Шаўко пасцяліліся ў спальню». Шаўко на-

радзіше выставіць сваю кандыдатуру на выбараў у палату па акурузе Міхаіла Чыгіра і пасля антычыгроўскага артыкулу ў *Советскай Беларуссі* напірададні выбараў быў жорстка збіты ў падваротні (так і хочаца дадаць: нібыта). Сёлета ён дэмантратаўна на ўдзельнічыа ў прэзыдэнцкай кампаніі апазыцыі, падтрымліваючы Л.Сініцына. У мінулым «Кур'еры» ён пле асанну былому шэфу КДБ Мікаэлевічу, які некалі хваліў крышталную сумленную жанчыну Ярмошыну. Хто ты будзеш, яго новы герой?

І сайт *Kompromatby*, і заявы Статкевіча з Фядутам скіраваныя на дыскрэдытацію ўсёй беларускай апазыцыі ў вачах грамадзтва. Двубой у прэсе здаецца толькі дасціпным тактычным ходам для дасягнення гэтага. Фядута ж і сам абломіўся, што БСДП — адзіная некорумпаваная партыя.

Kompromatby даводзіць, што ўсё беларуское — другі гатунак, неістотна, лукашэнскае ці дэмакратычнае. Беларуская прэса — нішто, беларускія лідэры — імпартнікі, Лукашэнка — кіраўнік вялікага калгасу, палітычнае эліта Беларусі — набор «унтэрмэнішт», асуджаных Чарнобылем на выміранье. Хто, калі не Расея, навучыць Беларусь дэмакратыі і працягніце сябровускую руку дапамогі? Ратујмася Расея — чытаецца між радкоў рэфрон сайту. Ягоная асноўная мішэнь — новая беларуская апазыцыя. У той жа час шальмаванье Лукашэнкі надта грубае, да абсурду, да гратэску, да бысцікоднасці.

За сайтом можа стаіць ведамства Сініцына, або адна з расейскіх піяр-кантараў, або менскія спэцслужбы. Зрэшты, ніяма гарантіі што нехта зь некім не звязаны. Ланцут «выкryццяў» можа быць доўгатэрміновай стратэгіяй дыскрэдытаці рэзальнае апазыцыі. Пачынаюць з палітычнае апазыцыі, бо менавіта яна найбольш аслабленая выбарамі. У сярэдзіне 90-х вінавацілі ў фашызме БНФ, каб дыскрэдытаці ўсё нацыянальнае. Цяпер разгрунулася кампанія дыскрэдытаці палітычнай апазыцыі, каб пасля зламаць ўсё незалежнае грамадзтва — стрыжань беларускай дзяржавы-унасці.

Эдвард Людовіч

І ацярпелыя за Беларусь

1 кастрычніка ў Магілёве за «выкaryсція незарэгістраванай сымбаліі» затрымалі Зыгмітра Букатага і Аляксандра Гамаюнава, якія несылі бел-чырвона-белыя сцягі ў офіс магілёўскай арганізацыі Маладога Фронту. Сцягі канфіскавалі, а на маладзенчын склалі пратакол. Анатолія Любядзкую таксама затрымалі ў часе візыту ў Магілёве. Яму інкрыminуць здзялалі ў несанкцыянаваным пікеце. Берасцьціцу Алеся Лейчукі дали штраф за распавісць сцягрычнае «Канстытуцыі Беларусі». Гарадзенцам Юр'ю Істоміну, Яўгену Клімаві і Юр'ю Корыкаву дали па мінімалы штрафу за ўдзел у мабілізацыйнай кампаніі. У Рагачове невядомы збілі «зуброўці» Зыгмітра Шкулькова. 2 кастрычніка ў Менску падчас пікету супраць прыватизацый МАЗу былі затрыманыя мададарніці. Алеся Ваісэўскі, Ірына Вяткіна, Барыс Гарэцкі, Настася Карлівіч, Павал Севярынец, Алеся Тарасевіч, Артур Фікевіч і Міхась Шайдуць. Ноччу з кастрычніка бард Валеры Пазнякевіч падышоў да шапіка набыць цыгарыты. Да кіяскі ён звініўся ў пасларунак, дзе склалі пратакол: быў п'яны, чарпіўся да мінаку, біўся зь наўнагадовыми. Тэст на алькаголь паказаў, што затрыманы — цвяроўцы. Але справу перадалі ў суд, паседжаныне адбудзеца 17 кастрычніка.

9 кастрычніка Васілю Грамовічу з Шаркаў

У Амэрыцы ўжо чатыры чалавекі захварэлі на вуглік, атрымаўшы па пошце лісты, заражаныя невядомым парашком. У сьвеце паніка. Продажы супрацьгазаў дасягнулі рэкордных лічбаў. А нашы чарнобыльскія мэханізатары толькі пасміхаюцца.

Дісты з Нямеччыны

Нямеччына, ты – аўтарытэт?

Нямеччына, краіна паэтай і мысліцеляў, Нямеччына, якая нарадзіла Гётэ і Шылера, нацыяналізм і НДР. – Ты славішся сваёй гісторыяй і культурой, Твоя навука многага дасягнула і лічыцца аўтарытэтам, Твоя адукатыўная систэма – наилепшая, Твае выкладчыкі самыя кампетэнтныя.

Што можа сказаць беларускі студэнт, што прыехаў у Нямеччыну паступаць у Інстытут? Ён стаіць перад велізарным галоўным корпусам універсітэту з інфармацыйнымі буклетамі ў руках, рады таму, што ўрэшце знаходзіцца тут, каб грэзыці граніт наўку, аднак вельмі няўпэўнены, нісьмелья і нават крышку засаромлены. "Дзе ж знаходзіца мяякраіна?" – запытвае ён сябе і, мабыць, справядліва задае такое пытанне, бо яго краіна, напэўна, нічога не дасягае ў наўцы. Хто ж ведае Янку Купалу, Якуба Коласа, Максіма Багдановіча, Васіля Быкова, Алеся Розанава? Хто ж ведае, што першым, хто пераклаў Біблію на ўсходнеславянскую мову, быў беларус, Францыс Скарнына, які ў XVI ст., яшчэ да расейцаў, здаймыся гэтай працы? Альбо што Сімяон Полацкі прыкладна на стогаду пазнейні ствараў оды для элегій, нічым ні горшыя за заходнеўрапейскія шэдэўры? О, Беларусь, з культурнага пункту гледжаныня ты такая бедная краіна, такая бедная нація ў параўнанні з вялікай, магутнай Германіяй!

Я правеў у Менску паўтара году, вывучаючы расейскую ды беларускую мовы, здаймыся расейскімі ды беларускімі пісьменнікамі, унікочы ў беларускую гісторыю, – і наагул атрымаў вельмі добрую адукатыўную. Я ўдзячны многім, хто мяне ў гэтым падтрымліваў, але найперш сваёй дужка стараннай, настымнай выкладчыца беларускай мовы, якая клапацілася ня толькі пра тое, каб я авалодаў гэтай моваю, але таксама азнаёміла мяне з краінай, людзьмі, культурой і літаратурай. Я ўдзячны і двум супрацоўнікам катэдры расейскай літаратуры БДУ за тое, што яны мне далі вельмі разнастайную карціну літаратурных працэсаў Расеі XX ст. і ўзынікльых у постсавецкай літаратуры і літаратуразнаўстве праблемаў, ды катэдры славянскіх моў, дзе я атрымаў грунтуюную адукатыўную галіне украінскую, ческай і сэрбскай мовай.

Розыніца паміж беларускай і нямецкай адукатыўнымі систэмамі відавочная. Па-першае, беларусы заканчваюць школу намнога раней – у 17 гадоў, у той час як нямецкім першакурснікам часу ўжо за 20. Па-другое, нямецкая вышэйшая адукатыўная

зьяўляецца больш спэцыяльнай, чым беларуская, у якой вялікай увагай надаецца агульному развіціцю. Так, напрыклад, нямецкія студэнты германскай філалёгіі ня мусяць вывучаць далей замежную мову ці заемцаў філозофіі, гісторыі або замежнай літаратурой.

Беларусь, з культурнага пункту гледжаныня, ты такая бедная краіна! Я сам на раз пераконаўся ў тым, якімі ведамі многі з Тваіх школьніх выпускнікоў валодаюць, а ўсё ж такі Твой "атэстат сталасць" падноска ня варты ў адносінах да нямецкага "Абітуру". І з гэтай прычыны беларускому студэнту, які, бездапаможкі, стаіць перад галоўным корпусам нямецкага ўніверсітэту, цяжка, амаль немагчыма туды трапіць.

Нямеччына, ты не прынаеш іншых систэмай. Ты – вялікая, Ты – моцная, Ты – магутная, Ты – цэнтар Эўропы. Ты – аўтарытэт у любой сферы жыцця. А тое, што ў Тваіх школьнікаў у сем-весем гадоў ужо ёсьць свой кампютар з доступам да Інтэрнэту і што ў іх ужо 14, 15 гадоў ёсьць свой мабільны тэлефон, што яны перад тэлевізорам усё больш і больш тупеюць, гэта зусім звычайнай рэч. Гэта нармальна.

Беларусь, не імітуй Нямеччыны, не бяры за яе прыклад! Калі Ты будзеш такая, якой Ты ёсьць, я заўжды буду паважаць Цябе за гэтага!

Андрэ Бём, Ляйпциг

Таджыкістан

Без расейскага ТВ

Таджыкістан выключыў на сваёй тэрыторыі трансляцыю ОРТ і скараціў на 8 гадзінай трансляцыю РТР. Душанбэ тлумачыць гэта тым, што расейцы не плацілі "за распаўсюджванне сыгнала". На мінулым тыдні Таджыкістан таксама даў амэрыканцам дазвол на выкарыстаньне сваёй паветранай прасторы і вайсковых базаў.

С.Р.

Літва

Съмерць незастрахаванага

У Вільні ад сардэчнага прыступу памёр 62-гадовы грамадзянін Беларусі. Ён не дачакаў неабходнай дапамогі ад мэдыкаў, бо ня меў мэдычнай страхоўкі. Трохдзённы курс лячэння ў аддзеле кардыялягічнай рэанімациі ў інтэнсіўнай тэрапіі каштуе 400–600 даларава. За хворага літўца гэтая грошы плаціць тэрытарыяльная Каса хворых. Лячэнне замежніку аплачваюць яны самі або іхная страхавая кампанія. Так што, выпраўляючыся за мяжку, не шкадуйце грошай на страхоўку.

Віленскі

ЗША

Вечны сэнатар

Самы стары амэрыканскі сэнатар Стром Турманд на мінулым тыдні самлёў проста ў Сэнате. 98-гадовому рэспубліканцу з Паўночнай Караліны дапамаглі ачуніць дактары, і сэнатар вярнуўся да працы.

Усе хочуць бачыць

У сусветнай сетцы супэрмаркетаў Wall-Mart Stores у першыя дні пасля тэратаў у Амэрыцы на 70% павялічыўся продаж тэле-

візараў і на 400% — тэлевізійных антэнаў.

Polaroid – банкрут

Амэрыканская кампанія Polaroid, што распрацавала тэхналёгію імгненнага фатаздымку, днімі будзе прызнаны банкрутам. Ейнае фінансава становішча пачало пагарашчаць шчэ пры канцы 90-х, калі кампанія пачала вырабляць лічбавыя фатакамеры ў электронныя систэмы кіраваньня для камп'ютарных сетак. Тым часам канкуранты на рынку фотатавараў — кампанія Eastman Kodak — пайшла далёка наперад.

Наша Ніва [42] 15 кастрычніка 2001

Галівуд

Самацэнзура

Дзеўзіць самых буйных галівудскіх студый да канца году выпрацыць толькі 16 фільмаў (супраць 68, знятых у кастрычніку— сінегні 2000 г.). Адменена некалькі прэм'ераў высокобюджэтных блікбастэраў, у якіх ідзеца пра тэрастыту і выбухі.

Прывіды

Сотавік і здані

Брытанскі акультыст Тоні Корнэл абвесьціў у інтэрвію Sunday Express, што выпраменівашыне ад сотовых телефону забівае прывіды. Корнэл кажа, што за 15 гадоў ад моманту зьяўлення сотовых телефону колькасць прывідаў рэзка зменышылася: "Раней мы регістравалі па два новыя прывіды штодыння. А цяпер гэты паказынік такі малы, што я не зьдзілююся, калі неўзабаве прывіды ў зусім зынкнучы".

Эўропа

Інтэрнэт у школах

90% школаў Эўропаўзвязу маюць доступ да Інтэрнэту. Аднак паміж дзяржавамі ЭЭЗ існуюць вялікія адзіннені ў даступнасці Сеціва. Так, у найбольш разывітых на адзін падлучаны да Сеціва камп'ютар прыпадае трох вучні, у найменш скамп'утарызаваных — 50.

Люўр на дурня

У Парыжы музэйныя работнікі пратэставалі супраць скарацэнні працоўнага тыдня. У выніку адны музэі не працаўлі, а другія, у тым ліку Люўр, былі адчыненыя для бясплатнага наведаньня, бо не было каму правяраць квіткі.

Маяка

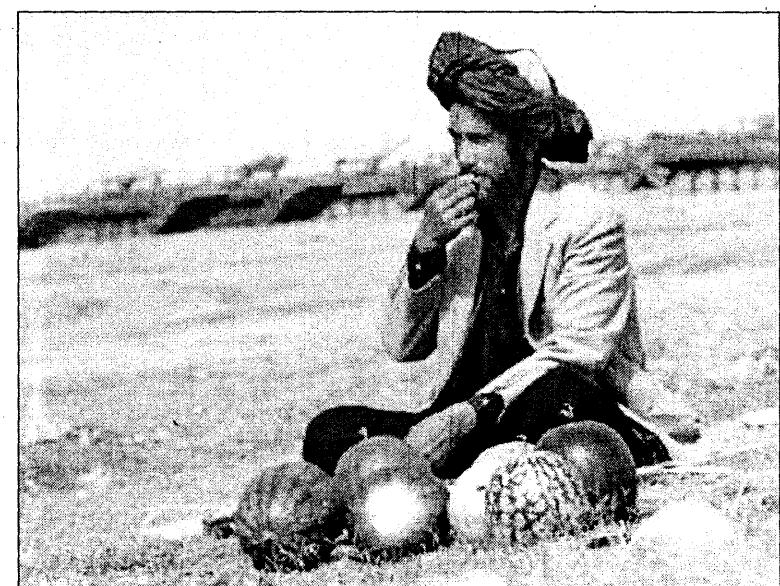
У Літву па візах

У 2003 г. беларускія грамадзяніне пэнсійнага веку, што жывуць у памежных зь Літвой рэгіёнах, пазбудуцца права ездзіць туды бязь візы. Паўнавартасны візавы рэжым зь Беларусі — адна з умоваў далучэння Літвы да Эўропаўзвязу. Яшчэ адна ўмова — закрыцьцё 23-х памежных пунктав. Застацца толькі чатыры буйныя мытні, дзе будзе праводзіцца поўны контроль.

Нарадзіны

Учора Віні Пуху споўнілася 75. Віншуем юбіляра!

Нябачныя ваяры

Паліваньне на бэн Ладэн выявілася нялёгкай справай. Яшчэ складаней будзе змагацца з ягоным раскіданым па ўсім съвеце, у тым ліку і ў саміх ЗША, нябачным войскам. Бо ў гэтым выпадку амэрыканцы і іх натаўскія хайурсунікі маюць праціўніка з абсолютна іншага цывілізацыйнага вымірэння.

Бэн Ладэн і ягоныя ваяры не трymаюцца прынятых на Захадзе мэтадаў вядзенія ваяння дзеянняў. Сама канцепцыя вайсковая гіерархіі зь ўсімі генэраламі, палкоўнікамі, галоўнымі штабамі, апаратыўнымі плянаваньнем, паветраным і марскім выведам не ўласцівая "вайрам Аллага". Бэн Ладэн лічыць традыцыйныя ісламскія мэтады вядзенія вайны на шмат эфектыўнейшымі за заходніяя. Узоры, якімі яны кіруюцца, — халіф Амар, які ў VII ст. перамог войскі Бізантыйскай імперыі, або султан Саладзін, які ў XI ст. ушчэнт разбіў эўрапейскіх крэйсакоў. Саладзін, дарэчы, быў не арамбам, а курдам, і ягонае войска складалася зь невялікага ядра адданых яму асабіста камандзіраў і раскіданых па розных краёў "раззэрвістай". Пры пагрозе вайны іх склікалі адмісіўныя пасланцы. Па структуры войска бэн Ладэн наагадвае сярэднявечнае войска Саладзіна. Паводле звестак ізраільскіх спецслужбай, некалькі дзясяткаў тых пасланцаў выпраўліліся мабілізаваць ягоную нябачную армію яшчэ 9 верасня, за два дні да атакі на Сусветны гандлёвы цэнтар і Пентагон. Адны пайшлі па ісламскіх мэдрэсах ды іншых духоўных установах Аўгустаўстану, у якіх налічваецца каля

мільёна вучняў. Другія мусілі наўдацца 10 тыс. мэдрэс ў суседнім Пакістане, дзе бэн Ладэн мае пад 70 тыс. прыхільнікаў. Кожны закліканы ваяр атрымлівае асабістую зброя з адмысловага, прыхаванага на такі выпадак арсэналу.

Такія духоўныя школы зусім не падобныя да заходніх каледжаў ды ўніверсітэтаў, або асноўнай мэтай маюць вайсковую і ідаэялічную падрыхтоўку будучых ваяроў Джыгаду, гатовых без ваганьня ахвяраваць жыццё. Вучынцы сюды прыижджаюць нават прадстаўнікі радыкальных ісламскіх груповак мурынаў ЗША, начштала "Чорных пантэр". Апроч Кур'ану, яны вывучаюць тэорыю вядзенія партызанскай вайны, у тым ліку ў гардзіцкіх умовах, арганізацыю дывэрсіяў, выраб і выкарыстаныне выбуховых прыстасас-

ваньняў, хімічнай і бактэрыялягічнай зброя, выкарыстаныне звычайнай зброя дlya барацьбы з самалётамі, гелікоптэрамі і танкамі неўзядзяліцьця. Важыцца бязь ежы і вады.

Нябачнае войска бэн Ладэн — гэта не натоўп фанатыкаў-цемпрашалаў, а добрая навучаная армія адданых ісламу ваяроў, што, паводле самых сыцілых падлікі, налічвае некалькі дзясяткаў тысяч чалавек. Па баявых якасцях самыя падрыхтаваныя з іх не саступаюць байцам элітных падраздзяленняў "Дэльты", "рэйнджэрэй" ды "зялёніх барэтаў" ЗША, брытанскіх S.A.S. і беларускіх "Алмазу" і "Альфы". Некаторыя патэнцыйныя ваяры бэн Ладэн прайшли навучаныне ў інструктараў-мусульманаў, якія служылі ў розныя час у 101-й і 82-й паветрана-десантных

СУРОДЗІЧЫ

Беларускае ў Арэгоне

Шукаць беларусаў у Арэгоне я пачаў задоўга да таго, як паехаў туды на стаж у Юджынскі ўніверсітэт. Я шукаў іх у Інтэрнэце, па кнігах і праз асабістыя контакты, аднак вынікі былі несуцішальныя. У книзе Вітаўта Кіпеля "Беларусы ў ЗША" (1990) пішацца, што беларусаў у Арэгоне аж цэлая тысяча, але я сустрэў толькі трох.

Першы сам апынуўся там на тыдзень раней за мяне. Гэты хлопчык з Менску эміграваў разам з бацькамі. Убачыліся мы ў сталіцы штату, Сэйлеме, у школе з экаягічным ухілам, куды я прыехаў на камп'ютарны сэмінар для мясцовых настаўнікаў. Даведаўшыся, што я з Беларусі, адміністрацыя школы паказала мне новага вучня. Пагутарылі мы з ім з задавальненнем, бо ўжо трохі пакутавалі на настальгію. Зрэшты, якая настальгія — і ў Арэгоне, і ў Віцебску наўкал гучыцы чужак мова, псыхалагічна ўсё адно ўсе! Самае! Другі беларус — хлопец, які стажаваўся на хімічным факультэце ўніверситету пасля фізфаку БДУ, — пабеларуску я ня ўмей. Затое ведаў пра фільм "Брат-2": "Хароши фільм. Там паказаны такі хлопец... Вось ён душой чысты, але акрамя я забіваю — нічога на ўмее. Не навучылі". На пытаньне, як такое магчыма, ён адказаў: "Ну вось такая яна, наша расейская речайнасць". Трэцяя беларуска, Надзея Скрыбіна, студэнтка Менскага лінгвістычнага ўніверситету, прыехала сюды па праграме аблмену, як і я. Мы выпадкова сустрэліся на вечарыне ў аднаго амэрыканца, кулінарную частку якой забясьпечыла менавіта беларуска. На сталае была і верашчака, і камы, і дранікі са съмятанай.

Джыгаду

дывізіях ЗША.

Апроч арміі, што складаецца з жыхароў Аўганістану й Пакістану, у Аль-Кайды ёсьць яшчэ камандзіры-сувязыны ў Паўночнай Амэрыцы, Емэне, Савудаўскай Арабії, Альбаніі, Косаве, Альжыры, Чачні, Таджыкістане, Эгіпце, Этыёпіі, Самалі ды на Філіпінах.

На кожнага камандзіра прыпадае пэўная колькасць ваяроў. Так, у Паўночнай Амэрыцы налічваюцца блізу 2,5 тыс. асабіста адданых бэн Ладэну людзей, у Емэне, адкуль у свой час сям'я бэн Ладэн пераехала ў Савудаўскую Арабію, іх каля 2 тыс. Апроч таго, бэн Ладэн мае добрыя стасункі з Ісламскай вызвольнай арміяй (ІВА), якая складаецца з 20 тыс. чалавек і трymae манаполію на гандаль зброяй на Арабійскім паўвостраве, мысе Горы, у рэгіёне Чырвонага мора і ва ўсходніх Афрыцы. Сам бэн Ладэн неаднаразова дапамагаў ІВА ў грашовых апераціях пры гандлі зброяй і адмыванні грошай. У Савудаўской Арабіи, дзе жывуць багатыя і ўплывовыя сваякі бэн Ладэн, Асама мае пасыльдойнікі на вузелах узброеных сілаў і нацыянальнай гварды. Відаць, дзяякуючы ім бэн Ладэн мае доступ да саюза сучаснай збройі, што знаходзіцца на ўзбраені ў савудаўскага войска.

Паводле некаторых ацэнак, у пэўных абставінах па ўсім сьвеце Асама можа адначасова ўзвініць на вайну дзясяткі тысяч чалавек. Пакуль большасць з іх бэраў ўдзел толькі ў разовых апераціях, а ў перапынках паміж імі жывуць звычайні мірным жыццём. Пад 100 такіх чалавек ёсьць і ў ЗША, і ў іншых заходніх краінах.

Яны маюць сем'і, але жонкі ї сыны часта не падазраюць пра падвойнае жыццё іхніх мужоў і бацькоў. Гэтыя баевікі ічым сябе не выдаюць да часу. Такія запраграмаваныя на выкананыя адзінага самазабойчага даручэння "адзінокія ваўкі" гатовыя нанесыць нават бактэрыйялягічныя ды хімічныя ўдары. Яшчэ 150 тэрарыстаў-камікадзэ раскіданыя па Паўночнай Амэрыцы, Эўропе і Блізкім Усходзе ў якасці разэрву.

Сетку бэн Ладэн можна называць тэрарыстычнай арганізацыяй новага тыпу. У сьвеце, які стаў адзіным

цэлым дзяякуючы разыўціцою сродкаў транспарту, камунікаціі і масавай інфармацыі, і сетка тэрарыстаў распаўсюдзілася на ўесь сьвет, і мэты яна ставіць сабе глябальныя: падрыў стабільнасці ўсего сьвету. Стрымлівае іх толькі недаступнасць сучасных тэхналёгій і найменьне матутных СМІ.

Уладзімір Бараніч

КОШТ РЭКЛЯМЫ

Наша Ніва

(за 1 см², з улікам ПДВ)

Першая паласа	791 руб.
Апошняя паласа	690 руб.
Унутраная паласа	629 руб.

Для агенцтваў, рэдакцый газет (пры аблмене рэкламна-інформацыйным матрыцам),

некамэрцыйных арганізацій (грамадскіх арганізацій, фонду ды інш.) — магчымая зынжка да 30%.

Пры разъмешчэнні тэкстай-матрыцай рэкламнага характеру магчымая зынжка да 50%.

Зынжкі прадугледжваюцца і пры разъмешчэнні некалькіх аблестак запар, аблестак буйнога памеру.

Рэклама ў "НН" — гэта добрая рэпутацыя ў вачах дзясяткаў тысяч самых уплывовых чытачоў краіны.

Лявон Мурог — выкладчык гісторыі і літаратуры ў амэрыканскім каледжы. Здымак 1994 году калі ягона гадома ў штаце Пэнсільванія.

Энцыклапедыя беларускага замежжа

Фота Анатоля Клещчuka

Вясельле Ларысы Храноўскай. Манрэаль, Канада.

Ліда Ханенка, мастачка з Кліўленду, штат Агаё, ЗША.

Лявон Мурог — выкладчык гісторыі і літаратуры ў амэрыканскім каледжы. Здымак 1994 году калі ягона гадома ў штаце Пэнсільванія.

Прэміі за кожны плён

Штвосень Нобэлеўскі Камітэт рассылае 600—700 лістоў па ўсім сьвеце: на адресы ўніверсytату, выбітных дзеячоў навукі і культуры, ляўрэатаў мінульых гадоў, прапануючы вылучаць кандыдату на Нобэлеўскую прэмію.

Заяўн мусіць быць пададзеныя да 1 лютага. У галіне фізыкі пачатковыя ссыпіс утрымлівае звычайна пад 300 заяўв, хіміі — 400, мэдыцыны — 250, літаратуры — 350. Але ў рэальнасці кандыдату меней, бо некаторыя імены фігуруюць у некалькіх прапановах. Дый паўта-

рающа яны з году ў год. Апошнім часам не здаралася, каб ляўрэатам стаўся чалавек, рэкамендаваны ўпершыню, нават калі ён зрабіў надзвычайнае адкрыцці (так, у чарзе па Нобэлю дагэтуль стваральнік кланаванай авечкі Долі Ян Вільмут). Заяўн ад асобаў, што камэндніцу самі сябе, не разглядаюцца. Адборам кандыдату на Нобэлеўскую прэмію займаюцца адмысловыя Нобэлеўскія камітэты, кожны з якіх складаецца з пяцёх (у выпадку фізыкі і хіміі — 10) акадэміків.

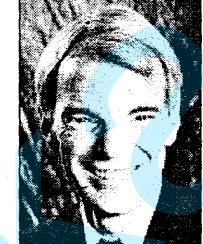
шэлльд. А сярод кандыдатураў на сёлетнюю прэмію фігуравалі і Фідель Кастро, і Міжнародная футбольная федэрацыя FIFA... Такі ў нас мір.

Экономіка Прэмія за інфармацію

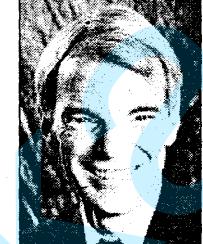
Нобэлеўскую прэмію ў галіне эканомікі за "аналіз рынкаў з асиметрычнай інфармаціяй" атрымалі амэрыканцы Джордж Акерлаф, Майл Спэнз і Джозэф Сайгліц. Многія рынкі харктырызуюцца асиметрычнай інфармаціяй: адны гульцы ведаюць больш за іншых. Тыя, хто пазычае, ведаюць пра свае фінансавыя магчымасці больш, чым тыя, хто дае пазыкі; мэнеджеры ѹ кіраўніцтва ведаюць пра прыбытковасць кампаніі больш, чым трывалікі акцыяры; будучыя кліенты дасьведчаныя пра рызыкі кампаніі лепш, чым стражоўшчыкі.

Майл Спэнз

Джордж Акерлаф

Роберт Вілсон

Калі тэма дасьледавання навукойца альбо мова літаратара вельмі ўжо спецыфічны, камітэты могуць звязвіцца па дапамогу да замежных экспертаў, замаўляючы камэнтарты, ацэнкі, пераклады. Перад вылуччынем ляўрэата кожнычыбар Нобэлеўская камітэт падае свае рэкамэндаціі Швэдзкай акадэміі навук, якая, уласна, і дзе ўзнагароды.

Згодна з запаветам Альфрэда Нобэлю, ляўрэатаў прэміі міру вызначаюць прадстаўнікі Нарэгіі. У адпаведны камітэт уваходзяць

пяць дэпутатаў тамтэйшага парламэнту ад розных палітычных сіл. Часта яны, з-за рознасці поглядаў, ня могуць прыйті да аднае думкі. Тады ўзнагароджанье адкладаецца на наступны год. Аднак правіла такіе, што прэмію міру можна ўручыць не раз, чым раз на пяць гадоў.

На пачатку лета Швэдзкая акадэмія навук атрымлівае ад камітэту даклады з прапановамі канкрантных кандыдатураў. Пры канцы верасеня адбываецца пленарная дыскусія, падчас якой прысуд

зывніяеца вельмі рэдка.

Напярэдадні афіцыйнага абвяшчэння павінны быць пай-фармаваны самі кандыдаты, не зважаючы на пару днія ці ночы. Ім тэлефануюць. Присуд, нават памылковы, канчатковы і нязменны. Не даюць узнагароды пасымяротна (было толькі адно выключэнне: у 1961 г. прэмію міру далі генэральному сакратару ААН Дагу Гамэршэльду, які загінуў за два тыдні да ўзнагароджання).

Сяргей Рак

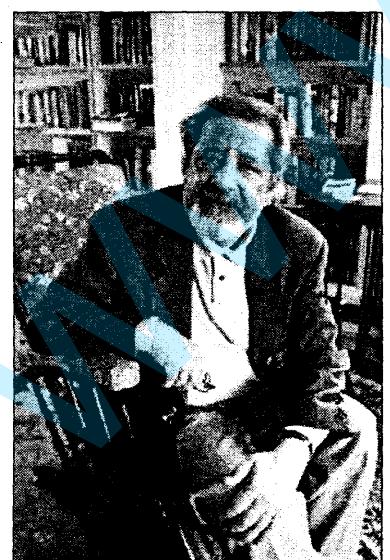
Mip Прэмія за спакой

Нобэлеўскую прэмію міру атрымалі ў пятніцу ААН і ейны кіраўнік, 63-гадовы Кофі Анан. Вытрыманы ѹ заўжды спакойны мурин з Ганы вярнуў ААН давер, які яна страйала падчас кіраўніцтва эгіпцяніна Бутраса Бутраса Галі, калі ня здолела спыніць разнью басыней-мультиплікану ў Срэбрніцы ды генацид у Руандзе. У 1996 г. Анан пэрамог Галі, вылучыўшы лёзунг рэформавання ААН, і захоўвае папулярнасць дагэтуль: на нядоўгіх выбарах генэральнага сакратара за Кофі Анана прагаласавалі прадстаўнікі ўсіх 189 краінаў-членоў.

У часе ягонага сакратарства ў ААН быў пакладзены канец крываваму канфлікту ва ўсходнім Тымурі, спынілася вайна ў Босніі і Косаве. Прадпрымальнікі выдзелілі гроши, якія дали магчымасць распачаць барацьбу са СНІДам па ўсім сьвеце. Без анаўскіх рэформ ў ЗША, відаць, ніколі ня выпадлілі б запазычнасцяў у ААН. Гэта, бадай, і ўсе ягония заслугі.

Заснаваную ў 1945 г. прэмію міру ўжо колькі разоў атрымлівалі агенцтвы ААН ці людзі, зь імі звязаныя. У 1961 г. узнагароду пасымяротна атрымалі і кіраўнік арганізацыі Даг Гамэр-

Відзядхар Сураджпрасад Найпал Наша сусветная цывілізацыя

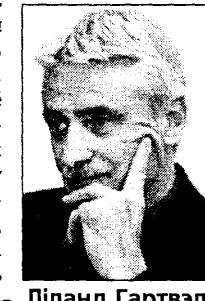
ВІДЗЯДХАР СУРАДЖПРАСАД НАЙПАЛ — другі пісьменнік карыбскага паходжання, які атрымаў Нобэлеўскую прэмію ў галіне літаратуры. Першым быў сэнт-люсіец Дэрек Уолкат (1991). Праўда, Найпал жыве ў Брытаніі. Два Нобэлі за адно дзесяцігодзіньдзе для не-вялічкіх Карыбаў — адкуль? Можа, з-за таго, што на Карыбах сутыкнуліся розныя колеры сусветнае цывілізацыі, пра якую піша Найпал у гэтым эсэ — адаптаванай вэрсіі ягонае прамовы ў Манхэтэнскім інстытуце 5 лістапада 1990 г.

якосьць пра-дукцыі больш, чым пакупнікі, урэшце пачынаюць праца-ваць зь нізка-каснымі пра-дуктамі. Майкл Спэнз са Стэн-фардзкага ўніверсytату вывучаў, як лепш інфармаваны гулец на рынку можа паляпішаць свае паказынікі: іншыя падросткі пачынаюць арыентавацца на яго ў сваіх апрацоўках. Прафэсар Калюбіскага ўніверсytату Джозэф Сайгліц разгледзеў, наколькі феномэн асиметрычнай інфармаціі ўплывае на беспрацоўе і дэфыцит кредитных рэсурсаў на рынку.

Мэдыцина Прэмія за клеткі

Ляўрэатамі Нобэлеўской прэміі ў галіне мэдыцыны ѹ фізіалёгіі сталі дасылднікі клеткавага працесу. 62-гадовы навуковец Ліланд Гартвел з Сыльту ўзнагароджаны за адкрыцці генаў, што кантролююць працэсы жыццяздей-насці клетак. 58-гадовы Цімаці Гант зь Лёндану — за адкрыцьцё цыклінаў, бялкоў, патрэбных для сінтэзу ДНК. Ен таксама высыветліў, што тыя бялкі актыўізуюць працэсы жыццяздей-

насці клетак.

Цімаці Гант

Ліланд Гартвел

и гібелі клеткі. 52-гадовому Полу Нэрсу прэмію далі за вызна-чэнне ѹ апісаныя харак-тарыстыка ѹ своеасаблівага бялку-фэрмэнту (цыкліназ-лажнай прота-інкіназы), што ад пачатку да канца ўдзельнічае ў клеткавым працэсе. Ім, такім чынам, можна падмяніць іншыя пра-тэйныя. Дзякуючы дасылдованым гэтым навукоўцам ужо атрыманыя новыя прэпараты для лячэння ракавых захвораньняў.

Фізыка Прэмія за нанатэхналёгіі

У галіне фізыкі ляўрэатамі сталі амэрыканцы Эрык Корнэл і Карл Віман ды немец Вольфганг Кетэрле. Узнагароду прысуздзілі за атрыманье кан-дэнсатаў Боса-Айнштайна з разрэджаючых газаў атамаў шчочачных мэталаў і за першыя фундамэнтальныя дасылдованія ўніхных уласцівасцяў.

Як вядома, атам складаецца з ядра ѹ электронам, што круцяцца вакол яго па арбітах. У 1924 г. індус Бос вылічыў, што радинос арбіты электрону залежыць ад

Эрык Корнэл

Вольфганг Кетэрле

іншым канцы съвету вырас я. Яшчэ да пачатку майго падарожжа — калі Шах быў пры ўладзе — у Злучаных Штатах з'явілася наўэль “Чужынка” Нахідзіла Рахлін, маладой іранкі, якая па-жаноцку, ня ўлазічыў ѹ палітыку, прадказвае надыход гістэры. У кнізе гаворыцца пра іранскую дзяўчыну-біёляга, якая выйшла замуж за амэрыканца, праца-ваю ў Бостане і, здавалася б, адаптавалася да іншага ладу жыцця.

Ад перажыўанняў яна захварэла. Пайшла ў больніцу. Тамтэйшыя доктары, спачуваючы ёй, кажа, што боль прычынене ёй старыя ве-рад. “Ваша хвароба выкліканая Захадам”, — ягоны голас гучыць спакусыў мэлянхалічна. І тады дасылдчыца-біёляг забываеца на навязаны ёй Бостанам лад жыцця, на інтэлектуальную, але бессонсную працу. Яна застаецца ў Іране, адзывае чадру.

Яна атрымлівае бязъмежнае задавальненне ад свайго выбару. Але рацыянальна ейны ўчынак не апраўданы: і без яе знайдзе-

ць можна толькі верай, якою поўнілася ўсё наўкола, якая не пакідае месца для розуму, волі альбо душы, — і патрапіць у іншасць, які вымагае індывідуальнасці ѹ адказнасці, дзе людзі, якімі рухалі амбіцы і пра-га славы, рабілі кар'еры і верылі ў самаудасканаленне.

Ад перажыўанняў яна захварэла. Пайшла ў больніцу. Тамтэйшыя докторы, спачуваючы ёй, кажа, што боль прычынене ёй старыя ве-рад. “Ваша хвароба выкліканая Захадам”, — ягоны голас гучыць спакусыў мэлянхалічна. І тады дасылдчыца-біёляг забываеца на навязаны ёй Бостанам лад жыцця, на інтэлектуальную, але бессонсную працу. Яна застаецца ў Іране, адзывае чадру.

Яна атрымлівае бязъмежнае задавальненне ад свайго выбару. Але рацыянальна ейны ўчынак не апраўданы: і без яе знайдзе-

ЖЫВАЯ ГІСТОРЫЯ

Прыкладам, ствараць цвёрдыя дылкі вялізны ёмістасці памерам ня большым за макавае зярнятка або робатаў-хірургаў, здольных патрапіць у арганізм чалавека праз крывяносную систэму.

Хімія Прэміі за хіральныя катализаторы

Нобэлеўская прэмія за хімічныя адкрыці атрымалі амэрыканец Ульям Ноўл і японец Рыёдзі Наёры (па 250 тыс. даляраў за стварэнне хіральных катализатораў рэакцыі гідрагенізацыі), 500 тыс. даляраў далі амэрыканцу Бары Шарплесу (за стварэнне хіральных катализатораў рэакцыі акісьлення).

У прыродзе існуе шмат біялігічна актыўных малекулаў, якія могуць упłyваць на жывы арганізм, сядр іх — антыбетыкі. У некаторых ёсць тэз хіральных цэнтры — атамы вуглевадороду з чатырма рознымі замянільнікамі. Яны існуюць у дзвюх мадыфікацыях, адна з якіх можа быць лекамі, а другая атрутай, бо выклікае патагенныя зімены ў арганізме. Да апошняга часу навукоўцы малглі толькі вызначыць наяўнасць ці адсутнасць у рэчывах патагенных малекулаў. Таму перад арганікамі, якія сінтэзуюць біялігічна актыўныя рэчывы, паўстала праблема атрымання толькі адной — патрэбнай — мадыфікацыі хіральных малекулаў.

Гэта і зрабілі ліўрэты-хімікі, а цяпер па іхнай ініцыятыве фармацеўтычныя кампаніі ствараюць велізарную колькасць новых антыбетыкаў, процізапаленых і сардечных сродкаў, якія раней былі недаступныя з-за прысутнасці ў іх "дрэннай" мадыфікацыі.

Літаратура Прэмія за пэсымізм

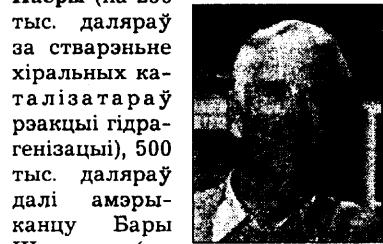
Відымдхар Сураджпрадад Най- (Vidymdhara Surajprasad Nai-pur), 69-гадовы ангельскамоўны пісьменнік, народжаны на востраве Трынітад, атрымаў у чацвер літаратурнага Нобэля-2001. У сьпісе ліўрэатаў ён фігураваў ужо 20 гадоў.

Найпала лічыць спадкаемцам Конрада, які апісвае руіны калоніальных "белых імпрыяў" і "пост-калоніальных хаос". Продкі Найпала гадоў ста таму пераехалі на Трынітад з паўночнай Індіі. Ягоны дзед працаўаў на цукровай плянтацыі, бацька стаў журналістам і пісьменнікам. Найпала вучыўся ў Оксфордзе, а з сярэдзіны 50-х, як вольны аўтар, працаўаў на BBC, падарожнічаў па Азіі, Афрыцы, Амэрыцы.

Пачынаў ён з іранічных "каляніальных" аповесцічай пра Трынітад. У "Доме для сп. Бісваса" (1961), што прынёс яму міжнародную вядомасць, ён зірнуў на Брытанію вачыма прыхадня з каленіі. Пазнейшыя творы Найпала мелі палітычны характар. Апошнія кнігі — "Гаяніца прыбыцця" (1987) і "Шлях у съвеце" (1994) — аўтабіографічны. Найпала піша эса, напрэклад, "Абшар цемеры" (1964) і "Індія: параненая сім'я" (1977).

Творы Найпала пэсымістычныя, а таму лічыць у настроі сёньняшняга съвету. Мілаш чакаў, што Нобэлеўскую прэмію атрымаюць швед Томас Транстомэр або палак Адам Загаеўскі. А рабіў ён сё-то, каб прэмію атрымаў наш Ваціль Быкаў. "Найпала перш за ёсць рэпарцёр, што выкарыстоўвае сваё пахожанье з экзатычнага востраву й індускія карані, — кажа Мілаш. — Пасправаў чытаць аповесці Найпала, і мяне агарнуў жах. Гісторыя карыбскіх выспаў інакшая ад нашай, поўная войнаў, набегаў, рабаўніцтваў. Гаворка там выключна пра золата".

ЯЗАП

Ульям Ноул

БАВОРЫЦЬ ВІЛЬНЯ

Міжнародны беларускі радыё-ірорт "Балтыскія Хвалі"

У дыяпазоне сярэдніх хвалаў,
612 kHz, 490 m

ЖАДАЕМ ВАМ ПРЫЕМНАГА СЛУХАНЬНЯ

Штодня зь сямі раніцы да паўночы:

- Радыё Свабода
- Радыё Рацый
- Балтыскія Хвалі
- Палёнія

ца шмат людзей, якія будуць імкнунца вырваница з традыцыйнага съвету, каб трапіць у съвет стрэсці, будуць вынаходзіць там новыя лекі і ствараць мэдычнае абсталіваньне, каб не заняпала больница іранскага лекара.

У часе сваёй ісламскай вандроўкі 1979 году я раз за разам су-ткаўся з такой незразумелай супрэчлівасцю людзкіх учынкаў. Асабліва мне памятны выдавец аднае тэгеранскае газеты. Ягоная газета была сэрцам рэвалюцыі. У сярэдзіне 1979-га ён плыў на хвалах славы. Калі я зноў прыехаў у Тэгеран праз сем месяцаў, пабачыў, што сэрця спынілася: зачынены офіс звязу пустэчка; ад усяе рэдкалегіі засталося два чалавекі. Амэрыканскія пасольства было захоплена, у краіне працягіваўся фінансавы крызис, зъехала багата замежных кампаній, рэкламы нікто не даваў, і газэтны выдавец я бачыў пэрспэктывы далейшага развіцця: з кожным новым нумарам ён губляў гроши. Выдавец ператварыўся ў такога самага закладніка, як і заходнія дыпламаты.

Апроч таго, як я дзанаўся, у яго былі два сыны студэнцкага веку. Адзін з іх вучыўся ў Злучаных Штатах, другі падаў дакументы на візу якраз тады, калі было захопленае пасольства. Як дзеці аднаго з ідэолягіяў ісламскае рэвалюцыі могуць вучыцца ў Злучаных Штатах? Выдавец адказаў мене, маючы на ўзведзе найпершыя, што чакаў візы: "Гэта ягоная будучыня".

Эмацыйнае задавальненіе з аднаго боку і думка пра будучыню зь іншага. Выдавец быў на такіх самых ростанях, як і многія з ягоных сучайнікі.

У адным з рымніх апавяданняў Джозэфа Конрада, прысьвеченым Ост-Індыі і датаваным 1890-мі, апавяддацца пра мясцовага раджу, крэважэрнага чалавека, мусульманіна (хоць пра гэта адкрыта ня сказана), які, адчуўшы сябе звязаным пасылью сімерці свайго дараады-ракула, плыве ўначы да аднаго з ангельскіх гандлёвых караблЁў у бухце, каб папрасіць у маракоу, прадстаўніку магутнай імперыі,

Жывая гісторыя

Сёстры Філістовіча

Сёлета сябры патрыятычнае арганізацыі "Край" гасцівалі ў сёстрай беларускага нацыяналіста Янкі Філістовіча — Серафімы, Веры і Ганны, — якія жывуць ва Украіне і ў Польшчы. Яшчэ адна сястра жыве ў Даніі. Яны распавядалі пра свае лёсы, пра бацькоў і, вядома ж, пра брата Янку.

Найпала лічыць спадкаемцам Конрада, які апісвае руіны калоніальных "белых імпрыяў" і "пост-калоніальных хаос". Продкі Найпала гадоў ста таму пераехалі на Трынітад з паўночнай Індіі. Ягоны дзед працаўаў на цукровай плянтацыі, бацька стаў журналістам і пісьменнікам. Найпала вучыўся ў Оксфордзе, а з сярэдзіны 50-х, як вольны аўтар, працаўаў на BBC, падарожнічаў па Азіі, Афрыцы, Амэрыцы.

Пачынаў ён з іранічных "каляніальных" аповесцічай пра Трынітад. У "Доме для сп. Бісваса" (1961), што прынёс яму міжнародную вядомасць, ён зірнуў на Брытанію вачыма прыхадня з каленіі. Пазнейшыя творы Найпала мелі палітычны характар. Апошнія кнігі — "Гаяніца прыбыцця" (1987) і "Шлях у съвеце" (1994) — аўтабіографічны. Найпала піша эса, напрэклад, "Абшар цемеры" (1964) і "Індія: параненая сім'я" (1977).

Творы Найпала пэсымістычныя, а таму лічыць у настроі сёньняшняга съвету. Мілаш чакаў, што Нобэлеўскую прэмію атрымаюць швед Томас Транстомэр або палак Адам Загаеўскі. А рабіў ён сё-то, каб прэмію атрымаў наш Ваціль Быкаў. "Найпала перш за ёсць рэпарцёр, што выкарыстоўвае сваё пахожанье з экзатычнага востраву й індускія карані, — кажа Мілаш. — Пасправаў чытаць аповесці Найпала, і мяне агарнуў жах. Гісторыя карыбскіх выспаў інакшая ад нашай, поўная войнаў, набегаў, рабаўніцтваў. Гаворка там выключна пра золата".

Янка Філістовіч

Яны выехалі ва Украіну. Там Веры вучылася, працавала, пасыль разводу з мужам адна гадавала сваіх дзяцей. Пры канцы 50-х бацькі ўтварылі яе прыехаць з дзецьмі ў Польшчу ѹ там застацца, але савецкая дзяржбяспека не дазваляла Веры наведваць Польшчу з усімі дзецьмі.

Яна заўсёды спрыяла беларусам: какоўцы ўладкоўала на працу, камусыці дапамагала здабываць асьвету. Жывучы на чужыне, яна хацела хоць нечым дапамагчы свайму народу, за шчасцеў ўолю якога аддаў жыцьцё ейны брат.

Серафіма Філістовіч шмат расказала пра сям'ю, пра бацькоў. Пра тое, як ейны бацька цудам застаўся жывы ў чэрвені 1941-га, калі энгавэдты расстрэльвалі вязніў Вялейскай турмы, якія пакуты давялося перажыць іхнай сям'і падчас вайны ѹ выезду ў Польшчу. У адным мястэчку на заходзе Польшчи, ужо пасыль капітуляцыі Нямеччыны, Серафіма бачыла Янку. Ей быў сярод моладзі, якую савецкія вайскоўцы сагналі разбрываць руіны вакзалу. Тады загаварыць яны пабяліся, а пасыль сустрэцца ім не давялося...

Органы дзяржбяспекі ведалі, дзе жыве сям'я Філістовіч. Таму, калі Янку шукалі ў Беларусі, за хатай бацькоў увесь час сачылі агенты.

Сёстры доўгі шукалі звестак пра Янку, пісалі ў Польскі Чырвоны Крыж. У красавіку 1959-га ім адказалі, што ён памёр на тэрыторыі ССРС 19 сакавіка 1954 г. А ў лютым 1992-га Серафіма атрымала з Управы юстыцыі

Менгавыканкаму дакумент, у якім паведамляецца, што Вайсковы трывалік БВА 4—5 лістапада 1953 г. прысудзіў Янку да расстрэлу і што "присуд выкананы".

Але сёстры Янкі ня пэўныя, што ён быў расстрэляны. Яны прыводзяць шарт доказаў, яны вераць, хоць верыць, што Янка мог выжыць, што ён яшчэ жыве, што ён вернецца...

Брат Янкі, Аляксандар, які нядаўна памёр у Польшчы, выгадаваў двух сыноў — Адама й Войця. Войтак на выглядзе вельмі падобны да свайго дзядзькі...

Поймавы тэксты інтарв'ю з сёстрамі Янкі Філістовіч, а таксама з тымі, хто дапамагаў яму ѹ нелегальнай дзеянасці ў Беларусі, фатаздымкі з сямейнага архіву Філістовіча Ѹ дынешніх часоў...

Пятро Казак

ЯНКА ФІЛІСТОВІЧ нарадзіўся 14 студзеня 1926 г. у вёсцы Паняціцы (цяпер Вялейскі раён). У гады Нямеччынай акупацыі вучыўся і працаваў на Вялейшчыне; увесень 1943 г.

Сёстры доўгі шукалі звестак пра Янку, пісалі ў Польскі Чырвоны Крыж. У красавіку 1959-га ім адказалі, што ён памёр на тэрыторыі ССРС 19 сакавіка 1954 г. А ў лютым 1992-га Серафіма атрымала з Управы юстыцыі

быў мабілізаваны ў 13-ы Беларускі паліцэйскі батальён пры СД, служ

Чаму ў Беларусі не адбыліся *stunning*

Уладзімер Роўда

У снежні 2000 г. "НН" надрукувала мой артыкул пра магчымасць так званых ашаламляльных выбараў (*stunning elections*) у Беларусі. "Ашаламляльнымі" сучасная палітэліёгія называе выбараў, якія аўтарытарны рэжым ладзіць, каб умацаваць сваю легітымнасць, і на якіх, нягледзячы на грубыя парушэнні, ён альбо церпіц паразу, альбо губле падтрымку значайнай часткі насельніцтва.

Беларусь належыць да краінаў, патэнцыйна гатовых да пераходу ад аўтарытарызму да дэмакраты. Гэта індустрыйная дзяржава са значным узроўнем урбанізацыі насельніцтва (больш за 70% жывуць у гародох), вялікай колькасцю людзей з вышэйшай і сяродней спэцыяльнай адукацыяй, адноснай культурнай і этнічнай аднароднасцю (больш за 80% жыхароў — беларусы). Краіны са значна горшымі паказнікамі (Румынія, Славаччына, Сэрбія ды інш.) цяпер паспяхова ажыццяўляюць рынкава-дэмакратычныя рэформы.

Перад выбарамі ў грамадзкай сувядомасці значайнай часткі насельніцтва склалася ўстаноўка на перамены. Многія стамліліся ад Лукашэнкі і былі гатовыя падтрымаць іншага палітыка, здольнага палепшыць становішча ў краіне, правесць эфектыўную эканамічную і палітычную пераўтварэнні. Звесткі сацыялягічных даследаванняў НІСЭПД за жнівень 2001 г. сведчылі, што за сем гадоў кіравання Лукашэнкі ў 40,7% сем'яў пагоршылася матэрыяльнае становішча; 44,3% незадаволенія тым, як Лукашэнка кіраваў краінай; 57,6 % хацелі б'ячыць у Беларусі іншую мадэль экономікі; 46,3 % зацікнулыся ў тым, каб прэзыдэнт быў прыхільнікам падзелу ўладаў; 41,4% жадалі б'ячыць у кардынальную змену сучаснага палітычнага курсу.

Для ажыццяўлення "ашаламляльных выбараў" была неабходная адзінай і папулярнай апазыцыі ды шэраг негвалтоўных акцыяў (мітынгаў, дэмансстрацый, страйкаў), якія мусілі прадстаўляваць грамадзству істотнай перавагу дэмакратычных сілаў і заўсякічыць абарону перамогі, калі рэжым паспрабуе пайсьці на фальсификацыі.

На першы погляд, палітычныя партыі й няўрадавыя арганізацыі дасягнулі тут значных поспехаў. Упершыню за доўгія гады палітычная апазыцыя аўяднілася — спачатку ў рамках КРДС, а потым у шырокім грамадзкім руху "За Ноўную Беларусь". У апошнім бралі ўдзел амаль усе ўпільвовыя палітычныя структуры: ад камуністай-рефарматараў да нацыянал-дэмакратараў. Сотні няўрадавых арганізацый па ўсёй краіне далучыліся да мабілізацыйнай кампаніі і незалежнага нацыянальна-дэмократичнага саюза. Але за колькаснымі паказнікамі не было як асьці. Дэмакратычныя сілы на выявілі волі да ўлады. У Беларусі падчас выбарчай кампаніі практична адсутнічалі суб'ектыўны фактар, без якога палітычныя перамены ажыццяўляліся немагчыма.

* * *

Пачынаючы з 1996 г., палітычную апазыцыю пазбавілі парлямэнцкай трывбуны і змусілі шукать іншых формаў і мэтадаў барацьбы. Кіраўнікам палітычных партый здавалася, што панацеяй зьяўляюцца масавыя вулічныя акцыі, якія могуць "разгайдзіць сцугу", уздзейнічаць на людзей з дапамогай тэлевізійнага "малонку" расейскіх каналаў.

Масавыя акцыі адзігрываюць каліяльную ролю ў палітычным працэсе, аднак яны павінны сур'ёзна рыхтавацца і ладзіцца прафесійна. Кожная мусіць мець цал-

кам вызначаныя і зразумелыя ўдзельнікам і гледачам мэты, весьці да дасягнення як мінімальная, але адчувальна поспеху. Важна, каб там гучалі актуальная эканамічныя і сацыяльныя патрабаванні, зразумелыя большыні грамадзянай. І, безумоўна, акцыі павінны мець негвалтоўны характэр. Тады прости чалавек з вуліцы не са страхам і зьдзіўленнем будзе глядзець на мітынгоўцаў, а задумаецца: апазыцыя ж хоча таго самага, што і я.

У нас гэта не атрымалася. Большая частка мітынгаў і вулічных шэсціціяў прызначаліся на адпаведныя даты: Дзень Канстытуцыі, Дзень Волі, Чарнобыльскі шлях, Дзень Незалежнасці, Дзень Вайсковай Славы, Дзяды і зноў Дзень Канстытуцыі... Акцыі прадстаўляліся ў дэмансстрацыю апазыцыі сваёй прысутнасці, рытуальныя мерапрыемствы, ад якіх ніхто нічога не чакаў. Таму цікаўлася да іх у грамадстве раставала: усё менш і менш людзей прыходзіла на мітынгі ѯ дэмансстрацыі. Кампанія "Вясна-2001" цалкам правалілася.

А напярэдадні прэзыдэнцкіх выбараў дэмакратычныя сілы мусілі ходзіць ў Менску вывесці на вуліцы 100 тыс. чалавек. Менавіта падчас выбарчай кампаніі мабілізацыйны патэнцыял апазыцыі быў мінімальны, што рэзка зменшила шанцы на ажыццяўленне сіданчу "ашаламляльных выбараў" у Беларусі.

Паўплывала на паразу дэмакратычных сілаў і іхная сувядомая адмова ад удзелу ў парлямэнцкіх і мясцовых выбараў. Нелегітимнасць палаты прадстаўнікоў, створанай Лукашэнкам пасля лістападаўскага рафэрэндуму 1996 г., не апраўдвае кампанію іхнага байкоту, якія не дала апазыцыі ніводнай магчымасці для правядзення масавай агітацыйнай працы з насельніцтвам. Былі і больш эфектыўныя варыянты дзеянняў. У прыватнасці, вылученіе незалежных кандыдатаў і выкарыстаныне іхнай выбарчай кампаніі ў мэтах пашырэння гантактаў з людзьмі, прарыву інфармацыйнай блікады, прыгнічэння новых людзей у апазыцыйныя структуры, дыў проста трэнінгу будучай каманды адзінага кандыдата.

Няўдалі апазыцыі ў мясцовых выбараў прывёў да таго, што дэмакратычныя сілы згубілі магчымасць упłyvaць на фармаваныне выбарчых камісій ў Менску і рэгіёнах.

З 1996 г. назіраецца "дэпалітызацый" палітычнай апазыцыі. Калі пад палітыкай разумець барацьбу за ўладу, даводзіцца канстатаваць, што партыі дэмакратычнай арыентацыі зрабілі ўсё, каб у гэтым "бруднай спрабе" на ўдзельнічыць. Рэжым наўрад ад ці зможа звязаць апазыцыю ў імкненіі да ўлады! Прэзыдэнцкая кампанія гэта яскрава прадэмансстрравала.

Каб імкніцца да ўлады, трэба месць папулярену праграму дзеянняў, якую можна супрацьставіць палітыкам ўраду. Трэба штодня працаўаць з рознымі групамі насельніцтва, тлумачыць ім праграмы, прыгнічваць на свой бок усё новых і новых прыхільнікаў. Трэба ўвесь час пашыраць і мацаваць партыйныя структуры. Трэба гадаваць папулярных палітычных лідэраў, якія мелі бы волю і рашучасць у неабходны момант узяць на сябе адказнасць за лёс Бацькаўшчыны. Трэба працаўаць на апярэджаныне, навязваныне праціўніку сваіх ўмоў ды ініцыятыў.

Замест гэтага палітычныя партыі прадстаўляліся ў няўрадавыя арганізацыі, пачалі змагацца за граіты, ладзіць сулічныя імпрэзы ды сэмінары ѹ трэнінгі для сваіх жа сяброў. Апазыцыя без супраціву заняла нішу, у якую ён выштурхнуў урад. Жыцьць там мож-

ІЕХ-ПРОМЕДІА. АНАТОЛЬ КУЧИН

на: дазваляеца крытыкаўцоў роўжым і размаўляць на роднай мове сярод аднадумцаў, пісаць артыкулы ў свае газеты, шанаваць сваёй сымболіку, нават жыць па сваёй Канстытуцыі і са сваім Вярхоўным Саветам. Адзінае, чаго нельга зрабіць у поўнай ізаляцыі ад грамадства — перамагчы на рэальных выбарах.

За год да прэзыдэнцкіх выбараў апазыцыя была нязадовіла працаваць беларускаму грамадству кандыдата, які б меў рэальныя шанцы на поспех. Супольны рэйтынг усіх апазыцыйных партый ў перавышаў 5—7%, якіх больш нікімі былі паказчыкі рэйтынгу іхніх лідэраў. Таму стаўка была зробленая на "дэмнамэнклатуру", якую мусіла выратаваць Айчыну ад дыктатуры. Зъ "пяцёркі" кандыдатаў толькі Калякін палежаў да публічных палітыкаў. Астатнія былі добра ўсім відомымі з савецкіх часоў партыйна-гаспадарчымі кіраўнікамі. Часам узьнікала дзіўнае ўражанье, нібыта мы перанесліся ў 1994 г. Толькі цяпер з Лукашэнкам змагаўся не адзін, а цалыя пяць Кебічаў, якім дапамагала ўся апазыцыя ад БНФ да БСДП-НГ.

* * *

У адрозненіі ад краінаў Усходняе Єўropy, дзе эліта ўлады за 10 год змянілася некалькі разоў, у Беларусі тасуецца адна і тая наўмэнклатурная калода, якія поўнасцю вычарпаць свой творчы патэнцыял яшчэ ў гады перабудовы і галоснасці.

Калі ў Рэспубцы Польшчы старая эліта падсілікоўвае ўлады ў структуры, у Беларусі яна папоўніла дэмакратычную контэрэліту. Альпінішчы ў свой час за бортам урадавых структур узялі ўсё, каб у гэтым "бруднай спрабе" на ўдзельнічыць. Рэжым наўрад ад ці зможа звязаць апазыцыю ў імкненіі да ўлады! Прэзыдэнцкая кампанія гэта яскрава прадэмансстрравала.

Каб імкніцца да ўлады, трэба месць папулярену праграму дзеянняў, якую можна супрацьставіць палітыкам ўраду. Трэба штодня працаўаць з рознымі групамі насельніцтва, тлумачыць ім праграмы, прыгнічваць на свой бок усё новых і новых прыхільнікаў. Трэба ўвесь час пашыраць і мацаваць партыйныя структуры. Трэба гадаваць папулярных палітычных лідэраў, якія мелі бы волю і рашучасць у неабходны момант узяць на сябе адказнасць за лёс Бацькаўшчыны. Трэба працаўаць на апярэджаныне, навязваныне праціўніку сваіх ўмоў ды ініцыятыў.

Замест гэтага палітычныя партыі прадстаўляліся ў няўрадавыя арганізацыі, пачалі змагацца за граіты, ладзіць сулічныя імпрэзы ды сэмінары ѹ трэнінгі для сваіх жа сяброў. Апазыцыя без супраціву заняла нішу, у якую ён выштурхнуў урад. Жыцьць там мож-

лады ў маёмысці, марыць аб маштабнай прыватызацыі, большых гарантыйях бяспекі, замацаванні свайго пануючага становішча прававымі нормамі. Намэнклатурнікі не жадаюць быць хлопчыкамі для біцца ў папулярным народным шоў "Бацька вадовіца" падрадак і ставіць на месца ахамельных бюраратаў". Але чынавенства ня здолнае адзыгваць самастойнай палітычнай ролі ў сучаснай Беларусі і быць рэальным фактарам дэмакратызацыі.

Па-першое, яно не належыць да апісанага Максам Вэбэрам тыпу функцыянальнай бюраратаў, зацікаўленай у дэмакратычных рэформах, наўясцьцю якой зьяўляецца адной з перадумовай дэмакратызацыі. Беларускаму адміністрацыйнаму і гаспадарчаму кіраўніцтву ўласніцае прыстасавальництва ў вышэйшага начальніцтва, сваюсласць ў адносінах да праўных грамадзянін, невысокі ўзровень прафесіяналізму і кампетэнтнасці — рысы савецкай бюраратаў. Намэнклатура на чынавенства і кандыдатам Ганчарыка. Фактычна, яны пастаўлі ўльтыматум партыйным палітыкам: альбо адзінным кандыдатам робіцца Ганчарык, альбо на выбары ідуць два кандыдаты, што непазыбжна прывядзе да расціцьвання галасоў і так не вялікага дэмакратычнага электрата. БНФ і АГП гэты ўльтыматум прынялі бяз боя.

Гэта не азначае, што Домаш прамог бы Лукашэнку, але, безумоўна, ён здабыў бы большую падтрымку, чым Ганчарык, бо апіраўся на дэмакратычны электрата (20—25%). Такі сценар даў бы апазыцыі магчымасць захаваць аблічча і з большым эфектам мацаваць свае пазыцыі ў грамадзстве пасля паразы.

* * *

Стратэгія кампаніі Ганчарыка была даволі супірэчлівая. З аднаго боку, ён хацеў абаліпіціся на ўсіх дэмакратычных электратах, на іншага — прадэмансстрравацца тутэйшай і расейскай намэнклатуры, што ён свой і ягоная перамога на выбарах на выклікае карэнных зменаў у кадравай палітыцы, эканамічным і палітычным жыцці, замежнапалітычным прыярытэтам Беларусі. Гэта павінна было выклікаць ціхі сабатаж "вэртыкальлю" распаряджэннічнай ўрады, якія ўзялі ў фальсифікацыі выбараў, як гэта здарылася ў 94-м, калі намэнклатура "пракінула" Кебіча. Гэта мусіла забавіць прыхільніцу.

Аўтары гэтай стратэгіі пераанілі аўтаматызм падтрымкі дэмакратычнімі выбарцамі "адзінага кандыдата". Паводле звестак НІСЭПД, у жніўні, праз два тыдні пасля выбараў, якія падтрымлівалі апісаным 11,2% і 12,4%

Пры канцы XIX ст. у богам забытай вёсцы Баранавічы збудавалі чыгуначную станцыю. З тae пары вёска пачала расыці, паступова ператвараючыся ў горад. За нейкія 7 км ад Баранавіч знаходілася мясцэка Новая Мыш, якое так і засталося мясцем, а цяпер з майклівай пакорай назірае за іхным імклівым росквітам і пашырэннем.

Сённяна горад ад Новай Мышы аддзяляе 2 км. Гэтыя шлях можна праісці пешкі, пакінуўшы на канавым прыпынку старэнкі аўтобус №5.

Шлях прыводзіць нас да праваслаўных могілак, па-гаспадарску абароджаных драўлянымі плоцікамі. Клады мясціца на ўзвышшы — 2—3 м над дарогай. На самым пагорку туляцца ў даўно не высяканых кустах помнік канца XIX ст., засыпаны апалым лісцем. Ніжэй, пад высокім дрэвам, больш-менш прыбранным памяткі ад пачатку да сярэдзіны XX стагодзьдзя. Далей дрэвы радзюць, і мы трапляем на вяліке поле, шчыльна застаўлене адольковымі мармуровымі пілатамі.

18 ліпеня 1945 г. у лесе побач з Новай Мышшу быў забіты падпалкоўнік НКВД А. Шпакаў, які пад выглядам кірауніка невялікай групоўкі "лясных братоў" павінен быў сустрацца з камандзірами мясцовых антыбальшавіцкіх партызан. Войскі НКВД напалі крыху раней заплянаванага — яшчэ падчас парамоў. Усё кірауніцтва "банды" зьнішчылі. Аднак і Шпакаў быў забіты некалькімі стрэламі ў патыліцу. Да гэтага часу невядома, ад міліцыйскай ці ад партызанскай кулі ён памёр.

Мясцэка сустракае нас праваслаўнымі крыжамі, абвязанымі ручнікамі. Ідзе па асфальтаванай, шчыльна ўгноенай сёлетнімі карвікамі вуліцы. Жыхароў амаль не відаць — нядзея.

Вёска Мыш вядомая з XV ст. У 1563 г. Жыгімонт II Аўгуст падараў яе за вайсковую службу жмудзскому старосту Яну Хадкевічу. Таму Хадкевіч і назвалі графамі на Мышы. У 1566 г. яны распачынаюць будаваньне замка. Умацаванне мясціцца на высокім беразе Мышанкі ды ўздымаецца над далінаю больш чым на 20 м. З трох бакоў замак адвіваў роў глыбінёй 7—8 м. З чацвертага боку стромкі скілы выходзілі да Мышанкі.

У XVII ст. у мясціку існавала

Мясцэка, якое на стала Баранавічамі

школа, касьцёл, побач мясціцца кляштар езуітаў.

Падчас трэнаціяговай вайны маскоўская войска зьнішчыла замак і спаліла мясцэка: "В горадзе Мышы літовскіх людзей всех побілы, котрых зостали, і языков взяли многіх людзей. И горадок Мышь выжгли и со всем разорили без остатку", — дакладаў цару ваявода Трубляцкі.

Жыцьцё на месцы замка не аднаўлялася да 30-х гадоў XX ст. Толькі за палікамі побач з замчышчам пачалі будавацца людзі, а вёску назвалі Старая Мыш. Зараз замака ня больш за 10 двароў.

Новая Мыш была адноўленая побач з кляштарам езуітаў пры канцы трэнаціяговай вайны. Тады ж быў заснаваны і езуіцкі калегіум.

У XVIII ст. Новая Мыш некалькі разоў мяняе сваіх гаспадароў — ім становіцца Масальскія, пасля — Несялоўскія. Пры Масальскіх

Помнік Яну Чачоту на пастамэнце з сылікатнай цэглы

Задворані

Асфальт сканчаецца за вёскай, не дабегшы якога кіляметру да праваслаўнай царквы з уніяцкай архітэктурай і могілак.

Тут сёлета надзялілі людзям бульбу — па 30—40 сотак. Раней давалі менш, а цяпер людзям аддаюць сорткі большыя. Калі бульба ўродзіцца, можна лішак нават працдаць альбо абмяняць на муку, цуккар, алей, прымасловія тавары, якія падвозяць праста пад парог прадпрымальнікі. Гэтая пэрспектыва грэе сэрцы вяскоўцаў, асаб-

ліва пэнсіянэралі, якіх тут большасць. Сярод іх і мая маці. Аднак сёлета бульба не ўрадзіла — захаладала вясной і захлынулася дажджамі. Барозны заўплылі пустазельлем: макрыцай, бяроўкай, пласкухай, пырнікам і нават падарожнікам. З-за нямогласці гаспадароў — старэчай і альлагольнай — большасць палеткай зусім не палолі, і яны стаіць, зарослыя дунглімі лебяды.

Калі я быў яшчэ падшпаркам, мы з цікавасцю разглядалі ў падстрэшы дзядоўскія капачкі — нахітрыя прылады для капаньня бульбы. Капачка — гэта сталёвы блінец на кароткім дзяржанні з абавязковым папяроначным навершам-калодачкай, каб падважацца корч бульбы. Капачка ў руках ужо тады выклікала пагарду і кіпіны. Капачкам у нас называлі чалавека марудлівага, нядбалага.

Ужо колькі год, як тут вярнуліся да капачак, бо трактарыны бульбакапалкі даюць толькі ў пачатку кастрычніка, пасля таго, як будзе выкананая бульба ў калгасе. Апроч таго,

пачынае працаўца гута, у мясціку 100 двароў, касьцёл, царква, шпіталь, школа, млын, карчма.

Рэшткі былой карчмы колкі год таму закансэрвалі — зрабілі дах, умацавалі сцены. Што прадуда, ад ейнага другога паверху да таго часу засталіся толькі сцены ѹ колькі бэлек. Падлогі няма — пад скрыжаванымі бэлькамі зеўрае падвал. З гэтага будынку можна было з рабіцікі някепскі гатэль пад Сярэднявеччы. Побач — бе-расцьбіска-маскоўская ішаща: прыдобраў рэкламе й нармальных паслугах ён даваў бы неблагая грошы.

Вось мураваны млын XIX ст. нехта атынкаў, накрыў і, мабыць, ужо хутка будзе спраўліць узлазіны. Мо гэта і лепш, чым калі яго разабралі б на цэглу.

Побач з рэшткамі карчмы мясціца касьцёл Перамянецця Гасподнінага, збудаваны замест драў-лінага ў 1825 г.

Ен хавае ў сабе шматлікія ба-гацьці — драўляныя скульптуры, абразы, разьбяныя двух'ярусныя алтары, амбоны. Усё гэта — зь іншых беларускіх храмаў, зьнішчаных, спаленых, зруйнаваных. Пасярэдзіне галоўнага алтара ў вялікай глыбокай раме мясціца абраз XVII ст. "Святыя Ганна і Марыя ды дзіцяцька Езус".

Некалькі гадоў таму, падчас рэстаўрацыі абразу Маці Божай Беззаганнага Пачацця, пад фарбай знайшлі ці не адзінку копію абра-за Маці Божай Бялыніцкай, які падчас другога сусветнай вайны зьнік разам з крыжам Эўфрасінні Полацкай і іншымі нашымі съвятыннямі.

Капалкі не вытрасаюць усё бульбы, калечаць клубні. І нарашце, за капалку трэба плаціць.

Апошняе — самае балеснае для тутэйшага люду. Грошай мала, а за капалку, за якую раней разылічваліся толькі бутэлькай, цяпер трэба плаціць у калгасную касу. Плюс тую самую бутэльку, сама буй, аддаць трактарысты.

Трактарысты ператвараюцца памалу ў мясцовых князёў. Летасць, прыехаўшы да маці, я зраньня злавіў праз тэлефон старшыню калгасу і атрымала ад яго запрашэнне звязаныца па капалку ў кастрычніку. Тым часам на асабістых дзялянках працаўвалі сем трактароў з капалкамі! Ніводзі з іх, нават да добрыя грошы, не заўвітаў на мае барозны. Ня хочуць рыхыкаўцаў напаўжыўской тэхнікай, якую, фактывна, напалову прывычыліся. "Размэханізацыя" адбываецца на толькі на бульбяным палетку. Жыта ізноў жніць сярпам.

На апошній прыступцы сацыяльнай лесьвіцы ў нашай вёсцы знаходзяцца настаўнікі. Трактарысты — гэта звычайна былыя тро-ечнікі, якія ў школе былі вечнымі аб'ектамі кінаў, і яны цяпер бяруць розванш. Летасць мой былы настаўнік працы гойсаў па палі за трактарамі, але так да сябе нікога і не залучыў — капаў рукамі. Сёлета мы ўжо дакопвалі, а ён яшчэ і не пачынаў. На пытаньне, як бульба, мая былая настаўніца

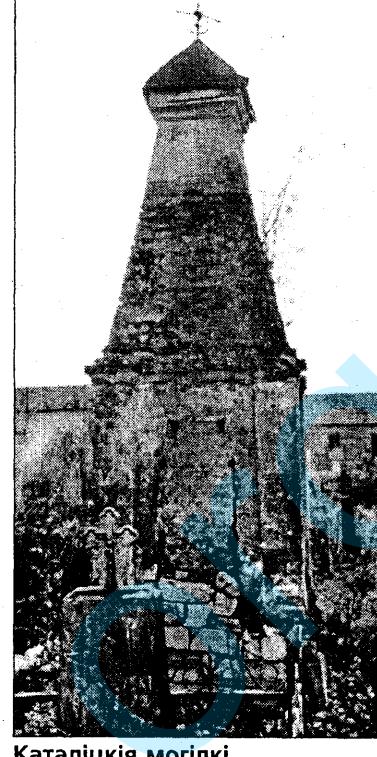
Побач з касьцёлам мясціца мясцовае аддзяленне "Карытас" — міжнародная каталіцкая добрачынная арганізацыя. Каля шыкоўных замежных аўтобусаў шлёпаюць у сваій прыроднай задуменнасці качкі.

Праз дарогу, пад старымі грубымі ліпамі знаходзіцца драўляная Праабражэнская царква 1859 г.

За касьцёлам — помнік Яну Чачоту, які нарадзіўся і вырас у гэтых ваколіцах. Дзякуючы намаганням мясцовых краязнаўцаў Міхаіла Берната й Васіля Дубейкі, яго ўрачыста ўсталявалі 4 ліпеня 1996 г.

У цэнтры мясціца катаціякія могілкі. Каля ўваходу — драўляная замшэлаз каплічка. Шмат мармуровых помнікаў, на якіх праз 30—40 год немагчыма будзе нічога прачытаць — дождж і вецер вынішчыаць надпісы. Затое на гранітных пілатах лёгка чытаюцца слова, выбітыя больш за 100 гадоў таму.

Мы заўважаем двухмэтровыя абеліскі з чырвонай цэглы. Адзін з іх стаіць на магіле нейкай Эмілі Мацвеўскай з роду Хлапіцкіх, што памерла ў 1878 г. Другі — помнік наваградзкаму судзьдзю Юзафу Цітовічу, які памёр 26 лютага 1849 г. Пры ім у Наваградзкую асацыяцыю адвакатаў уваходзіў вядомы беларускі філёзаф Фларыян Бахвіц. Магчыма, што сустракаліся на судовых паседжаннях судзьдзя Цітовіч і адвакат Бахвіц.

Катаціякія могілкі.

Як і ў кожным мясціку, у Новай Мышы жыло шмат жыдоў. Напамінам пра іх засталіся сынагогі — жаночая і мужчынская. У жаночай цяпер ці то склад, ці то нейкі адміністрацыйны корпус, у мужчынскай — клуб сельсавету. Я углядаюся ў пахіленую дошку з надпісам: "Кіно — сеньня". Стужак сюды ня возіць ужо некалькі год.

Руслан Равіка, Баранавічы
Фота Алеся Моргана

Рэшткі гасцінага двара XVIII ст. На заднім пляне касьцёл Перамянецця Панскага 1825 г.

толькі махнула рукою: "Вось, трактар збівае лебяду. Занарадзілі з калгасу ўсім збівацца. Ужо раз падыходзіла — болей не пайду". І поўтым дадала: "Няма ўлады".

Я глыбока перакананы, што вяскоўцы ў свой час масава не прагаласавалі за Пазыніка, бо ён у сваю праграму не заклаў, хто ім выкапае бульбу і пасадзіць соткі. На сёлетніх выбарах Ганчарычы быў для іх містэр Ніхто. Домаш быў бы бліжэйшы, ды сышоў з дыстанцыі. Мая суразмоўніца на полі, зарослым лебядой, сваёй фразай "няма ўлады" нібыта працягвала нашу летнюю размову, якую сама пачала ў першы мой прыезд. Тады яны зяць прывёз ёй з Горадні чуткі пра Домаша, і яна адмаячыла за яго галасаваць. Цяпер зяць прывёз ёй з гораду на сваёй дабі-

тай іншамарцы рабсілу — сыноў — і плут.

Хто ў вёсцы ня п'е, той як белая варона. Ёсьць тутака адзін-два дабайнія хлопцы. Адзін з іх пажаліўся мне на дзяве рэчы. Адна: няма з кім пагаварыць. Усе лепшыя звязалі ў горад, а засталіся тэя, хто застаўся. Другая: школка нібыта беларуская, але аў'явы ўсе пішуць па-расейску. Нават настаўніца беларускай мовы. Калі ж ён яе ўччувае, тая кажа: "У нас же двухязычие".

Барозны, барозны... Вы — як съпіралі лёсу.

Калгас наймае выбіраць бульбу не сваіх, а гуцулаў. Асфальт клалі каўказцы. А свае — выміраюць на барознах з капачкамі ў руках.

Петра Васілевскі, Берасцьце — Задворані (Свіслаччына)

БЕЛАРУСКАЯ СЛУЖБА РАДЫЁСВАБОДА

Штодзённы этэр Беларускай службы Радыё Свабода павялячыны з 4-х гадзінай да 8-мі. Слухацце нас 6 гадзінай увечары (18:00-24:00) і 2 гадзіны раніцай (6:00-8:00 па менскім часе).

18:00 - 20:00	7295 (41 м)	22:00 - 24:00	9530 (31 м)
	11725 (25 м)		9750 (31 м)
20:00 - 22:00	15480 (19 м)		11865 (25 м)
	7190 (41 м)		6170 (49 м)
	11730 (25 м)		7295 (41 м)
	15565 (19 м)		9635 (31 м)

Сталая частата на сярэдніх хвалах — 612 кГц<br

ТВОРЧАСТЬ

КРЫВІ НЕ ПАВІДНА БЫЦЬ ВІДНА

Наталка Бабіна

Так казаў той доктар, што лячӯ ейную маці. Поўны, з пышнымі белымі вусамі, ён выправіў усіх на двор, але яна, чатырохгадовай дзяўчынкай, вырвалася з бацьковых рук і ўцякла. За рогам яна ўзъбілася на прызыбу і бачыла ўсё праз акно. Доктар адкінуў старую капу, якой была накрытая маці. Нават праз маленечкае ажэнца было відаць, якая вялікая цёмная пляма крывы распаўзлася пад ёю, рухі доктара былі асьцярожныя і спакойныя, ён пагладзіў маці па руцэ, нешта сказаў ёй, бяссылай, распластанай. Доктар згінаў маці ногі ў каленях і прытымліваў іх адной рукой, пакуль другой, абцягнутай, як алітай, пальчаткай, нешта мацай. Потым ён мыў акрываўленую пальчатку на двары, а бацька паліваў яму з конаўкі.

“Крывы не павідна быць відна, — казаў доктар. — Ці з горла, ці з вуха, ці з дупы кроў пакажацца, ці то з носа ідзе часціцам — трэхехаць да доктара. Каб вы адразу мяне паклікалі, то, можа, у большіцы... А так... Пасльяродавае запаленне — гэта, ведаецце...”

Бацька павёз возам пана доктара назад у Барасьце, а цётка Ганна, якую бацька паклікаў пасядзець з хворай і дзецымі, пакарміла іх з братам. От цікава, пакуль цётка Ганна жыла на землі, яна давала ім есць, а пасля, калі бацька з ёй ажаніўся — не. Пры маці ім з братам заўсёды можна

было адзэзаць лусту ад бохана, што ляжаў на стале, а цётка Ганна робіць на хлебе значкі і так узвівае ў настольнік, каб яны не маглі цішком узяць. Толькі сваім дзецим дае. Бацька прывёў іх — цётку Ганну і трох ейных хлопчыкаў — месяцы праз тры паслья сымерці маці, як раз перад жнівом. А маленькі брацік таксама памёр. Бацька жаваў яму мякш, узвіваў

у чысьценню шматаку, мачыў у мацада і так даваў смактаць, але брацік памёр. Труну з маці неслі шасьцёра, а труну з хлопчыкам дзядзьзька Іван трymаў пад пахай... На наступны дзень паслья пахавання яна намовіла брата пайсці на могілкі і разгарніць матычную матілу. Трэба разгарніць, адвараць вечка труны, гаварыла яна, хай маці ўстане, хай ідзе дадому, бо ім, малым, немагчыма без яе... Тады яна нічога не бялася, ні молілак, ні мёртвых. Цялар ведае, што траба бяцьца — нячыстай сілі і ліхіх людзей... Старая Саўчыха, да якой за гэтых гады яна ўтапталі чорную дорогу, навучыла яе, што траба казаць, калі з-за грэблі раптам выскачыць супраць

циябе чорт, і калі кліча ў жыту русалка, і калі сутыкнешся дзе зъ целам без душы, што блукае па зямлі... “А супраць ліхіх людзей яма нагавору, — казала Саўчыха. — Ні нагавору, ні малітвы. Трэба толькі Бога прасіць, каб трymаў ліхіх людзей ад нас далей”...

...А сёняння першы раз упаў белы мароз. Сцежка цвёрдая і халодная-халодная. Босьня ногі замерзлы, аж шпары ў пальцы зашлі. Яна ідзе хутка, подбегам, вось ужо і купа ракіты, за якой сцежка павяртае да Буга.

“Бабы, каханыя, нясіце анучы засраныя, сем год на праны”, — так крычыць старынік, калі едзе ўздоўж вёскі. Каму гэта ўспомнілася? Яна ж свае анучы якраз будзе праці.

Нікія хмары паўзуць з-за Буга. Яны падаюцца шча больш цёмнымі ад таго, што на іх тле трymацца чырвоныя асіны і звязаныя залатыя ясакары. Пэўна, будзе сонег. Хутка Пакроў.

На беразе яна, не затрымліваючыся, падабрала спадніцу, расчапіла шпільку, якой была сашчэпленая сарочка, выхапіла з-пад сябе зложаную ўчацьбу анучачку і, зручней падабраўши спадніцу і сарочку, з разъбегу сконкула ў рэчку. Ад халоднай вады, што даходзіла да клубоў, спачатку заняло дух, а потым стала цёпла. Яна зас্মялялася і прысела.

Яна поўнілася маладосьцю, як поўніца сілай жолуд увесень, як поўніца водой рака ўвесну. Балелі руکі і сыпіна, бо ўчора яны з бацькамі дзень дзені малаці, цягнула ў нізе жывата, бо сёняння першы дзень на сарочцы, але і гэты

боль, і адчуванье чысьціні, якое зявілася, калі яна выбралася на бераг ды абцерла ногі ручніком, і гусінныя лапкі на скуры, і драпінка на далоні, што запякла ў вадзе, — усё гаварыла: я жывая, я моцная, я шчасливая, я чакаю... Яна ўпрадавалася з чыстай анучачкай, а запіканую крывой прысела памыць. Чорная, з ночы, кроў па краях, съвежая, яскрава-чырвоная, пасярэдзіне. Анучачка плыве па вадзе, цягнуцца ад яе дымныя пісягі, у халоднай вадзе чырвани ў пальцы. Крывы не павідна быць відна. Калі зъ яе палілося першы раз, яна спалохалася, бо падумала, што цяпер памрэ, як тады маці, але зараз яна ўжо ведае, што той доктар казаў недакладна: калі ты дзяўчына — што-месяц ліецца зъ цябе кроў, як з рукава, а табе хоць бы што. Управіўшыся, яна заціснула мокрую анучачку ў руцэ, каб ніхто ня бачыў, і пабегла дадому.

Вечэр, звішаны з сінімі пасмамі часу, падліхваў ле ў сініну, забегшы наперад, павяваў у твар, а то забіваўся пад спадніцу. Яна бегла. Яна чакала.

Яна ня ведала, што прыйдзе час — і мужчына скажа ёй: “Ты маё сэрца”, — але гэта будзе няпраўда. Яня ведала, што прыйдзе час — і іншы мужчына скажа ёй: “Ты сука”, — але і гэта будзе няпраўда. Яня ведала, што жыцьцё скіруе да ліхіх людзей, і праз грахі і правіны вольныя і нявольныя праўядзе яе ад сілы да слабасці, да старасці. І ледзянай, бязъмежнай, съмяротнай адзіноты гэтай зямлі адаб'еца ў ейных вачах.

навэля

АНТОЛІ КЛІЧУК

“Наша Ніва” 90 гадоў таму

Валожын Ашмянскага пав. Нядзяўна калі нас было такое здарэніне. Пакралі ў вёсцы Зафілцы ў аднаго гаспадара коні. Праз нейкі час так неяк адвячоркам прыходзіць да гэтага самага чалавека нейкі быццам купец і гаворыць, што ён сын нейкага падрадчыка з Вялейкі, каторы быццам дастаўляе хлеб арыштантам, і ён чуў, як адзін съвежы арыштант расказаў сваім таварышам, як пакраў коні ў вёсцы Зафілцы і куды іх падзею. Восі ён таму гаспадару і кажа: “Калі дасі мне 50 р., так я пакажу, дзе твае коні знаходзяцца і памагу іх сыскаць, толькі нікому аб гэтым гаварыць няможна, бо я дачующа ты, у каго коні ёсць, дык пепрададуць у другое месца і будзе прапаўшча справа...” Павятрасаўшы ўсе вузельчыкі, ледзь сабралі 10 рубельчыкаў з вялікай труднотай і гэтыя грошы аддалі на задатак, а праз ноц саставараліся яшчэ 40 руб., пазычышы іх у добрых людзей і наняўшы фурманку, пaeхаў той гаспадар із тым купчыкам па коні, узлýшы аднак дзеля съмесьці свайго сына, дужага мужчына, як дуба. Ад'ехаўши за 5 міль ад дому да мястечка “Каменя”, астанавіўся ў карчме і там выпілі, закусілі парадна ды аддалі свайму сібру 40 руб., а той, наеўшыся добра на месцы, набраў з сабой гаралкі і булак, пайшоў быццам у лес па коні, а ім казаў паждаць. Дык тыя бедакі, пражадаўшы два дні і дзэвye ночы, варнуліся з парожнімі рукамі дахаты.

Стары Улас
“НН”, 6 кастрычніка 1911 г.

НОВЫ “СКАРЫНА”

Выйшаў з друку новы нумар часопісу “ARCHE-Скарнына”. У ім артыкулы:

Валерка Булгакаў “Выбары прэзыдэнта краёў”

Даніла Жукоўскі “Пасткі на хайвэі постмадэрнізму”

Анатоль Сідарэвіч “Лісты марксіста”

Амандзін Рэгамэ “Аляксандар Лукашэнка і беларусы ў лютэркую анэкдоту”

палеміка Алена Бэзансона і Марціна Малі “Ці належыць Расея да Эўропы?”

Даніэль Бавуа “Палітыка из Гісторыя між Усходам і Захадам”

Юлія Канцэвіч, Сяргей Сматрычэнка “Летаргія беларускай лінгвістыкі”

Віржынія Шыманец “Аўтарытарная культура”

Валеры Пазынкаў рэцензуе кнігу А.Лакоткі “Нацыянальныя рысы беларускай архітэктуры”, Леанід Галубович — “Адам Клакоцкі і ягоныя цені” І.Бабкова, Павал Абрамовіч і Генадзь Туроў — “Любіць чон — права пацоўку” Ю.Станкевіч, Уладзімер Сакалоўскі — “Вырваныя з агню” В.Мюлера, Барыс Ляпешка палемізуе з В.Булгакавым.

Сканчаеца нумар новымі вершамі Алесі Аркуша.

У нумары 120 старонак. “Скарнына” ўсё таўсцьце і таўсцьце.

Пытайцеся ў кнігарнях і шапіках “Белсаюздумку”

Пленэр імя Драздовіча

6 кастрычніка творчая суполка “Пагоня” распачала на Глыбоцкіх чарговых нацыянальных пленэр імя Язэпа Драздовіча. Мастакі зь Менску, Маладэчна, Пінску і Дрысы наведалі японскую магілу ля вёскі Ліпляні. На палотны творцаў леглі ваколіцы засценка Пунькі, дзе 13 кастрычніка 1888 г. нарадзіўся Язэп Драздовіч. Пачатку пленэру спрыяла цудоўнае надвор’е, шчодрася сонца ды залаціла восенскія лесы і сады.

У наступныя дні мастакі наведалі возера Белае ў Падсвільлі, падняліся на Замкавую гару, пабачылі гарадзішча Брыкяці, што на левым беразе рэчкі Сыўліцы. У ходзе пленэру яны плянінуюць на-

ведаць азёры Плісу, Доўгае і Шо, гару Гараватку ў Галубіцкай пушчы, а таксама горад Глыбокае, вёску Бабруйшчыну і мястэчка Масар.

Хвядос Ворша

А зе варта быць

Нефармальны Беларус

1 лістапада бард Сяржук Сокалай-Воюш запрашае ўсіх на прэзентацыю свайго новага альбому “Нефармальны Беларус”, які адбудзеца ў ДК Беларускага таварыства глухіх (Уральская, 3). Пачатак а 19-й. Квіткі каштуюць ад 1000 да 3000.

Рублеўская і Шніп

17 кастрычніка ў тэатральнай залі Чырвонага касцёла адбудзеца прэзентацыя паэтычнага зборніка Л.Рублеўскай і В.Шніпа. У імпрэзе бяруць удзел барды А.Галіч, К.Герашчанка, П.Русаў, рэдактар часопісу “Куфрак Віленшчыны” М.Казлоўскі, група старжытнай музыкі ансамбль “Харошкі”. Імпрэза мае назыву “Рыцарскія хронікі”.

“Бяседа”

У Музее сучаснага мастацтва адкрылася выставка жывапісу Рамана Кароткіна й фатографіі Аляксея Паўлюція пад агульным называм “Бяседа”. Такі самы назоў мае трактат грэцкага філэзафа Платона, заснавальніка папулярнай у Беларусі традыцый філозофскіх гутарак з келіхам віна. Зварот аўтараў выставы да аntyчнае эстэтыкі зь ейнымі вышытальонымі прафорыямі і жыццязніцтвамі можна разглядаць ня толькі як ўкёл ад хаосу сучаснасці, але і як пошук варыянту клясычнай эстэтыкі.

Булгак у Наваградку

у Наваградку ў музее Адама Міцкевіча праходзіць выставка твораў славутага фатамайстра Яна Булгака. А ў Асташынскай школе, што месціцца ў будынку, дзе мастак нарадзіўся, нядайна была адкрыта невялікая экспазіцыя, прысьвечаная яму.

Добрае кіно

У кінатэатры “Перамога” тýдзень будуць паказваць французскі фільмы 1999 г. 15-га — “Карнавал” (рэж. Т.Вэнсан), 16-га — “Вандраваны” (Э.Фінкель), псыхалічнай драмы пра Галакост; 17-га — “Ніякіх скандалаў” (Б.Жако) без перакладу, а з перакладам той самы фільм — 22-га; 18-га — эксперыментнай камедыі “Хулігані” (С.Мэйнар); 23-га — “Хвароба Сакса” (М.Дэвіль). Пачатак а 19-й. Квіткі недарагія.

10 мякоть
беларускай
гісторыі

Ад Войшалка да Гедыміна

РАЗДЗЕЛ III.

Войшалка з помпавага ружжа і, каб на-
даць злачынству выгляд сцінду, адразу
затім галаву. А нім скаваў.

Пасыль Войшалка ў Наваградку княжы ў Швари, які падкупіў наваградзкі электратрат надзвычайнай съмеласцю. Як паведамляе

энцыклікі пэддычны даведнік "Беларусь", у маладоць Швари з бацкам і братам (улич-
цёх!) хадзіў на язвягаў. Стаўшы навагра-
дзкім князем, Швари зрабіўся ящчэ съм-
лайшы, і ў 1267 г. ужо адзін пайшоў на па-
лякаў. Загінуў Швари па-дурному: яго за-
дражніў да съмерці картавы нямецкі купець

На памінках уся наваградзкая эліта са-
смакам пaelа экспартных галіцкіх мочаных
грыбоў, якім ўсіх направа і налева часта-
ваў нікому не вядомы славянін Тройдзен. Праз
колькі гадзінаў ён застаўся адзіным прэтэндентам на княскую карону: усе аст-
атнікі памерлі ад вострага прыступу кок-
люшу. Вялікі князь Тройдзен вёў надзвы-
чай здаровы лад жыцця: ніколі ня еў гры-
боў, кожную раніцу рабіў фіззарадку, на-
ведваў салірый, рэгулярна ладзіў для сва-
ей дружыны дні здароўя з маратонскімі
забегамі ў нальшчансі і паўднёвярускія
землі і гуляў у "Зарніці" з галіцка-ва-
лынскімі князямі. Так, гуляючы, адраваў у
іх горад Дарагічын і ўзвёў там першае
каменнае сельпо. Не цураўся Тройдзен і
інтэлектуальных гульняў — любіў "забіць
казла" з крыжакамі. Нават выйграў у іх
Дынабург, які называў спрадвечным слав-
яніскім імем — Даўгатўпілс.

Тройдзеня забілі жамойты, да якіх ён
пайшоў па даніну: голыя жамойцкія патры-
ёткі завабілі яго ў лазню і засеклі венікамі.

Пасыль гэтага жахлівага выпадку ніхто
не хацеў рабіцца князем у Наваградку. Урэшце,
пасыль кароткай дыскусіі ды за-
цяжкай бойкі лавамі, нашыя продкі выра-
шилі княжыць скопам, каб пазыбгнуць
пэрсанальнай адказнасці. Чатыры вялікія
князі здолелі заблытаць нават летапісцаў,
якія не моглі зразумець, дзе Будзівід — дзе
Будзікід, дзе Лютутвер — дзе Путутвер. Яны
нават у лазню разам хадзілі. Там аднаго
разу ім і трапіліся тыя голыя жамойцкія
патрыёткі. Ад адной з іх нарадзіўся Віцень,
які зрабіўся князем пасыль таго, як
уся чацьвёрка аднойчы сышла ў невядо-
мым кірунку.

Віцень шанаваў родную зямельку-маці,
адраджала занядбаную Бацькаўшчыну, душу
мядзьведзяў рукамі і ненавідзеў мас-
калёў. Ён вярнуў спрадвечную нацыяналь-
ную сымболіку — бел-чырвона-белы сцяг
і герб "Пагоня", прыдумаў словаў для гімну,
але запісаць яя здолеў. А ў доўгія зімовыя
вечары Віцень збіраў вакол сябе наваград-
скую дзяцву і байу им пра Рагвалода і
Слуцкі збройны чын.

Віцень далучыў да ВКЛ Полаччыну, пе-
раназваўшы яе ў Віцебскую вобласць. Падчас
інтэграцыйных урачыстасцяў князь зрадаці злойжыў алькальольны на-
пой і я быў, у даспехах і мэдалях, палез
вешаць бел-чырвона-белы сцяг на апору
лініі электраперадач. Была навальнічная
ноч... У выніку кароткага замыкання на
жалезні панцыры электрычнасць на Бела-
русе зынікла на некалькі стагодзінь.

Трэба сказаць, што пры Віцену на бела-
руска-літоўскіх землях усталівалася пера-
давая тэхналёгія перадачы ўлады: пасыль
съмерці вялікага князя ўладаром рабіўся
старэйшыя конюх. Таму ўся эліта ў тых
часах навінка перадаці любіла коней і пасыль
съмерці Віцену не могла вырашыць, хто ж
будзе князем. Каб пазыбгнуць крызысу
ўлады, дамовіліся згуляць у пола — усе
супраць усіх. Пераможцам выйшаў Гед-
ымін. Усіх астатаў, аглушаных драўля-
ным малатком, вынеслы без прытомнасці
разам з коньмі.

Перш-наперш князь Гедымін сасыніў же-
лезнага ваўка. Прыворны экстрасенс і "на-
родны цаліцель" Лідзейка падумаў, што,
калі на нач піць каўшоў брагі выпіваць, і не
такое можа сасыніца, а ўслых парай Геды-

міну заснаваць горад. Так узьнікла Вільня, у
якой князь пабудаваў вежу, Вострую Браму і рэдакцыю радыё "Балтыйская хвалі".

Пры Гедыміну палітыка ВКЛ набыла вы-
разны паўночна-заходні вектар. Князь на-
ват сталіцай перанёс з Наваградка ў Вільню
— бліжэй да любімых крыжакоў. Рыцары
адказвалі Гедыміну ўзаемнасцю: ніводная
апрабацыя найноўшых дасягненняў за-
ходнеўрапейскага вайскова-прамысловага
комплексу не абыходзілася без яго. Зага-
вораныя Лідзейкам дасыпехі Гедыміна год-
на вытрымлівали ўдары арбалетаў, катапу-
льтаў, бамбараў, систэмы "Град", ком-
плексу С-300, пакуль ня скончылася гаран-
тыя. І звычайнай ядро паставіла кропку на
лесе слáунага сына беларускага народу.
Лідзейка злавілі і, згодна са старадаўнім
беларускім звычаем, разъдзярлі, як жабу.

Аб tym, як давалі сабе рады Гедымінавы
дзеці, — у наступных нумарох.

Алег Гардзіенка, Андрэй Скурко

ШАНОЎНЫЯ БАЦЬКІ! ЭВАНГЕЛЬСКАЯ НЯДЗЕЛЬНАЯ ШКОЛА

ав'ялле набор дзяцей 7-11 гадоў

на штонядзельныя біблійныя юрокі.

Акрамя вывучэння Бібліі, будуть праводзіцца
заняткі ангельскай мовы, навучанье
сыпеваў, краязнаўчыя экспурсіі.

Запіс у школу праз тэл.: 270-31-47 і 258-99-28
ЗЫЧЫМ БОЖАЕ ЛАСКІ!

Пра набыццё альбому
Міхася Раманюка

"Беларускія
народныя крыжы"

можна даведацца
праз тэл. 213-32-32
або ў кнігарні "Акадэмкіга".

Беларускае відэа, аўдыё, CD
у Гомелі: Піянэрскі сквэр (ля
цырку) — штонядзелью да 13.00,
штодня — праз тэл.: 45-11-51

Прадаю:

Кнігі — поштай: М.Раманюк "Беларускія на-
родныя крыжы", З.Пазняк "Глэрыя Патрыя",
бд. тв. У.Караткевіча ў 8 т. і інш.
Вышло каталёві 220030, Менск, а/с 195,
Яні; <http://book2002.narod.ru>; jancit@tut.by;
Тэл.: 258-43-54.

Ісус сказаў яму: "Я і дрога, і прэуда, і жыццё".
Ніхто не прыходзіц да Аіса, калі на іераш "Місі". Іаан. 14:6
БЕЛАРУСКАЯ ЭВАНГЕЛЬСКАЯ ЦАРКВА
Надбікністыя вітондзяло ў Менску 11-15. Т. 279-71-31, 270-89-27.
Штонядзельно ў Асіночах 17-17: Лідзейка 21-56, Т. 28-250. Шточціцер у Барысаве: Вату-
ціца 38-45. Т. 54-908; шточціцер у 17-30 у Мядзведзіце: Асіней 54. Т. 3-18-76

наша ніва

незалежная газета

заснаваная ў 1906, аднoulена ў 1991

галоўныя рэдактары "Нашай Ніве":

С.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914),
Яні Купала (1914—1915), А.Луккевіч (1920),
С.Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі

Вірастыцьніца

карэктарка

галоўны рэдактар

адказны сакратар

карэктар

нам. галоўнага рэдактара

мастакі рэдактар

выдавец

Наста Бакшанская

Заміра Болцікава

Надзея Бракар

Андрэй Дынко

Андрэй Кузнецкі

Сяргей Петрыкевіч

Андрэй Скурко

Аляксей Чарнайеў

Фонд выдання газеты
"Наша Ніва"

АДРАС ДЛЯ ДОПІСА:
220050, Менск, а/с 537
Tel/fax: (017) 213-32-32
E-mail: nn@irex.minsk.by
<http://niva.s55.com>

© НАША НІВА. Спасылка на "Нашу Ніву" авалязковая. 6 палос
фарматам А2. Друкарня РУП "Віддзяленне "Беларускі Дом друку"
Менск, пр. Скaryны, 79. Рэдакцыя на інш. адказнікі за
зьмест роклянных аўбвестак. Кошт свабодны. Пасыпвяданье аб
рэгістрацыі пэрыядичнага выдадыня № 581 ад 4 ліпеня 1996 г.,
выдадзенне Дзяржаўным камітэтам па друку Рэспублікі Беларусь.
Юрдычны адрес: г.Менск, пр. Газеты "Ізвестія", д. 8, кв. 173.
Наклад 4463.

Нумар падпісаны ў друк 14.10.2001.

Замова № 5988.

Рэдакцыйны адрес: Менск, Калектарная, 20а/2а

Жарты

Прыватныя аўбесткі

ідэі

Ня вешайце носа. Туліцеся да съядомых беларусаў, якія ша-
нуюць мову, гісторыю, культуру. Т.: 256-03-04 (з 20.00 да 22.00).
Галіна
Для беларускай души 12 стронак вельмі мала. Чакаем паве-
лічныя фармату

"Наша Ніва" павінна стаць каліяровай. Сталь чытач

Прэзыдэнты прыходзяць і сходзяць, а Беларусь застаецца.

Усе права сілы, яднайцесе ў адзіны Беларускі Кансерватыўны Рух

Абміяно каліяровыя плякакі ў Ганчарыку на каліяндэркі з нацыянальным сымблікі. Т. (017) 2-36-41 (Зыміцы)

Вітань ўсіх латыскіх шпіенай. Вік

Тэлефон-Канфэрэнцыя па заснаванні Беларускай Суполк

Судзейнайчай імарталії. Т.: 275-52-70

Задоўніце гэты купон, і мы надрукуем Вашу аўбестку (не больш за 15 слоў) Беларусь. 220050, Менск, а/с 537

Тэкст _____

Імя і прозвішча _____

Адрес, тэлефон _____

КУПОН БЯСПЛАТНАЙ ПРЫВАТНАЙ АБВЕСТКІ

Задоўніце гэты купон, і мы надрукуем Вашу аўбестку (не больш за 15 слоў) Беларусь. 22005